

PINNGORTITALERIFFIK ■ GRØNLANDS NATURINSTITUT

Årsberetning 2008

ÅRSBERETNING 2008

INDHOLD

Forord	3
Fagligt arbejde	4
Center for Marinøkologi og Klimæffekter	4
Afdelingen for Fisk og Rejer	11
Afdelingen for Pattedyr og Fugle.....	14
Informationssekretariatet	22
Pinngortitaleriffiks rammer	23
Formål, arbejdsopgaver og organisation.....	23
Finansiering.....	24
Fysiske rammer	26
Personale.....	27
Aktiviteter i 2008	30

Pinngortitaleriffik ■ Grønlands Naturinstitut

Årsberetning 2008

Redaktion: Pinngortitaleriffik ■ Grønlands Naturinstitut

Grafisk tilrettelæggelse: Layout Jette Brandt

ISSN: 1397-6109

Grønlandsk ISBN 87-91214-40-8

Dansk ISBN 87-91214-41-6

Årsberetningen udkommer kun i elektronisk format.

En Pdf-fil med beretningen kan downloades fra

<http://www.natur.gl/publikationer/årsberetning>

Pinngortitaleriffik ■ Pinngortitaleriffik ■ Postboks 570 ■ 3900 Nuuk

Tlf. +299 36 12 00 ■ Fax +299 36 12 12 ■ E-mail info@natur.gl ■ www.natur.gl

FOTO BULA LARSEN

En glad direktør for Grønlands Naturinstitut Klaus Nygaard gav den som minør og igangsatte den 23. september 2008 udvidelsen af Grønlands Naturinstitut med den første sprængning. Byggeriet, der omfatter 820kvm tilbygning plus ombygning i det eksisterende institut, forventes at stå færdigt i efteråret 2010. De samlede omkostninger til projektet beløber sig til mere end 30 mio.kr., som er tilvejebragt gennem en donation fra Aage V. Jensens Fonde i Danmark.

Hermed foreligger Pinngortitaleriffiks årsberetning for 2008. Beretningen indeholder en kort omtale af udvalgte begivenheder i årets løb, en kort beskrivelse af instituttets faglige og formidlingsmæssige arbejde, generelle oplysninger om fysiske rammer, økonomi og personale samt en liste over aktiviteter i 2008 – møder, feltarbejde, foredrag, udgivelser m.m.

Årsberetningen udkommer kun i elektronisk form som Pdf-fil. Pinngortitaleriffiks faglige formidling foregår primært via videnskabelige artikler og rapporter, mens formidling i

øvrigt hovedsagelig foregår via instituttets hjemmeside og gennem medierne. Pinngortitaleriffiks bestyrelse har fastlagt en strategiplan vedrørende instituttets faglige arbejde og institutionsmæssige udvikling. Denne og andre oplysninger om instituttets faglige arbejde og organisation kan findes på vores hjemmeside www.natur.gl

God læsning!

Klaus H. Nygaard
Direktør

Center for Marinøkologi og Klimaeffekter

NuukBasis måleprogrammet foregår hver måned hele året rundt og Zackenberg arbejdet mellem maj og september. Centeret har fået etableret en hjemmeside på Internettet over de to programmer hvor man i fremtiden vil kunne følge den daglige udvikling, publikationer samt indhente data. Hjemmesidens adresse er www.g-e-m.dk.

JANUAR Winter Cities 2008 blev afholdt i Nuuk 17. - 20. Januar over temaet »Klimaændringer i Arktis«, med undertemaerne »Børn og unges levevilkår i Arktis«, samt »Bæredygtig udvikling«. Winter Cities er et internationalt samarbejde mellem byer med et ekstremt vinterklima, som ønsker at sætte fokus på de muligheder og udfordringer, som livet i en vinterby giver. Arrangørerne var World Winter Cities Association of Mayors. Hele 20 byer fra 11 lande deltog i arrangementet. Lederen af Centeret deltog fra Naturinstituttet med et foredrag: "Climate change in Greenland: New research and monitoring activities".

Lederen af Centeret arrangerede et kick-off møde af FreshLink projektet (International Polar Års projekt) ved GEUS. Projektet har fokus på Grønlands Indlandsis betydning for det globale klima, for havniveauet og for oceancirkulationen. Der fremkommes med flere uafhængige estimater over indlandsisens afsmeltning i et lokalt område ved Godthåbs-fjorden. (a) Gletschermassebalancestudier (b) Feltmålinger af ferskvandsafstrømningen og (c) Kontinuerte

Søren Rysgaard arbejder under vandet.
FOTO GÖRAN EHLINÉ

ADCP og saltmålinger i overfladelaget i bunden af Godthåbsfjorden. At sammenholde ferskvandsbalancen i bunden af fjorden med den dels målte og dels beregnede ferskvandsafstrømning fra is og land giver en helt ny og uafhængig mulighed for at teste/validere beregningsmodellerne for afstrømning. Parallelle undersøgelser af tidligere tiders klimavariationer i Godthåbsfjorden fra allerede indsamlede sedimentkerner vil sætte nutidens afsmeltning i et historisk perspektiv. En ændring af det eksisterende cirkulationsmønster vil have afgørende betydning for den marine produktion i Grønlandske farvande. Projektet er derfor tæt koblet til Ecogreen programmet hvor ændringer af de marine økosystemer undersøges. Projektet har en stribe udenlandske samarbejdspartnere og lederen af Centeret er overordnet koordinator sammen med Carl Egede Bøggild fra UNIS på Svalbard. Der bliver en intens aktivitet af forskellige forskningsteams i fjorden, på gletsjerne og på selve indlandsisen det meste af året.

FEBRUAR Et IPY projekt "Greenland gradients and EcoMet" blev gennemført i Kobbefjorden i Nuuk, med deltagelse af en række forskere fra ind- og udland. Hovedformålet er at un-

Aage V. Jensen II, doneret af Aage V. Jensens Fonde. FOTO PINNGORTITALERIFFIK

dersøge samspillet mellem produktion og nedbrydning af organisk stof - og dermed økosystemernes evne til at optage eller frigive atmosfærisk kuldioxid. Et sammenligneligt måleprogram foretages i både Kobbefjord (Nuuk) og Young Sund (Zackenbergt) der ligger i hver sin ende af den grønlandske klimaskala, og dermed er vidt forskellige med hensyn til temperatur, udbredelse af havis, produktivitet og artssammensætning. Projektet bidrager til at forstå, hvad en mulig opvarmning af Arktis kan betyde for det kystnære havmiljø. Tilsvarende målinger bliver også foretaget i andre Arktiske områder og det er tanken at koble alle data efter det internationale polar års (IPY) ophør.

MARTS Kick-off møde for IPY projektet Ecogreen i København. Projektet er koordineret i samarbejde med DMU (Torkel Gissel). Projektet havde to kampagneperioder i Vestgrønland i 2008. Deltagere er en række forskere fra forskellige nationale og internationale forskningsinstitutter. Baggrunden for projektet er at temperaturstigningen i Arktis som følge af global opvarmning antages at blive 2-4 gange højere end ved lave breddegrader i løbet af næste århundrede. Sammen med befolkningens udnyttelse af

naturens ressourcer, øges behovet for en økosystembaseret forvaltning af det arktiske område. Kendskabet til samspillet imellem klima, havets ressourcer, menneskelig påvirkning og de institutionelle rammer er stærkt begrænset, og vidensgrundlaget for en økosystembaseret forvaltning af Grønlands havmiljø er derfor utilstrækkeligt. Projektet vil beskrive og kvantificere de væsentligste fysiske, biologiske og sociale interaktioner med hensyn til funktion og udnyttelse af det marine økosystem.

Denne viden vil blive brugt i en vurdering af forskellige klimascenariers effekt. Projektet vil 1) Beskrive og kvantificere de væsentligste processer og interaktioner 2) Etablere et hierarki af modeller for funktioner og samspil imellem de forskellige processer 3) Vurdere effekten af forskellige klimascenarier på økosystemets funktion og de samfundsmæssige konsekvenser (sociale, kulturelle og økonomiske). Vestgrønland er valgt som fokusområde fordi: 1) Der mangler basal viden om dette område, 2) Det marine økosystem er meget produktivt og fiskeri udgør 87% af Grønlands eksport, 3) Sæler og hvaler søger føde langs Vestgrønland i sommer månederne, og millioner af havfugle overvintrer

Havforskningskibet Dana i Godthåbsfjorden. Udstyret i forgrunden er en "lander" der netop er returneret til overfladen efter at have foretaget et detaljeret måleprogram på havbunden i 24 timer. FOTO SØREN RYSGAARD

i de isfrie havområder, hvilket gør stedet til et meget følsomt område. Projektet vil endvidere øge vores forståelse af mulige klimatiske ændringers effekt på det marine økosystems struktur, funktion og produktivitet og dets samspil med samfundet og den menneskelige påvirkning og belyse de institutionelle rammer i forhold til en integreret forvaltning af det grønlandske økosystem.

Søren Rysgaard igangsatte et populært formidlingsprojekt til en bredere offentlighed hvilket arbejde Naturinstituttet laver under IPY. Formålet er at skrive forståelige historier til en række grønlandske og danske medier og til skolebørn i Grønland og Danmark. Der er indtil videre skrevet 2 historier til Naturens Verden, 1 til Aktuel Naturvidenskab, samt flere avisartikler. Endvidere er materialet blevet gjort tilgængelig for grønlandske og danske elever i folkeskolen gennem undervisningsministeriets hjemmeside EMU.dk – Danmarks Undervisningsportal (Elektronisk Mødested for Undervisningsverdenen).

APRIL Gennem Nordisk ministerråd er der etableret et tværvideenskabeligt samarbejde mellem havisforskere fra Nordeuropa. Første møde blev holdt på Naturinstituttet hvor 15 videnskabsfolk deltog. www.helsinki.fi/netice/

MAJ Foredrag Århus Universitet, EcoMet, Ministermøde Ilulissat. I forbindelse med Zackenbergs 10 års jubilæum og offentliggørelse af bogen "Advances in Ecological Research – High ecosystem dynamics in a changing climate", hvor GN gav et indlæg om det marine arbejde i Young Sund. Konferencen "After the melt" blev afholdt på Århus Universitet. Yderligere målinger fra endnu et tilrejsende forskningsteam i forbindelse med EcoMet projektet i Kobbefjord. Søren Rysgaard deltog i møde i Ilulissat mellem ministre fra Nationer omkring Nordpolen. Mødet havde fremtidige grænsedragninger i Polhavet, sikkerhed til søs etc. som emne. SR deltog som ekspert fra Grønland omkring havis, gletsjere og fremtidige havisforhold i grønlandske farvande.

Et hold ministre under åben himmel i Ilulissat.
FOTO SØREN RYSGAARD

JUNI I denne måned blev der etableret en række forskellige målestationer på Indlandsisen, på gletsjere og på havbunden i den inderste del af Godthåbsfjorden.

FreshLink projektet er beskrevet tidligere. En sidegevinst for projektet er at amerikanske forskere nu har meldt deres interesse og at Naturinstituttet har ansøgt om flere forskningsmidler fra det amerikanske forskningsråd om en udvidelse af programmet.

JULI I perioden 23/7-13/8 2008 gennemførte havforskningskibet DANA en forskningsekspedition til Grønland. Ekspeditionen indgår som et dansk bidrag til det IPY. Første del af undersøgelserne fokuserede på det produktive område på fiskebankerne ud for Nuuk, samt på de stærkt ferskvandspåvirkede områder gennem Godthåbsfjorden. På en række standardstationer beskrev vi vandsøjlels fysik og forekomsten af alger, planktondyr og fiskelarver, mens vandsøjlels og havbundens økosystem-dynamik og døgnvariation blev undersøgt i detaljer på

udvalgte nøglestationer. Forskningsarbejdet ved Vestgrønland er del af Ecogreen, hvor der undersøges samspillet mellem havets organismer og mellem ressourcer og mennesker. Fokus var på produktion og dynamik i havet under forskellige klimascenarier, samt på hvad disse ændringer kan betyde for ressourcegrundlaget i området. Anden del koncentrerede indsatsen ved Sydøst-grønland, og havde til formål at kvantificere kulstofudveksling mellem havet og atmosfæren, samt omsætningen af kulstof i overfladevandet.

Baggrunden for denne forskningsindsats er havets generelt store evne til at optage CO₂, havet har optaget ca. halvdelen af den "ekstra" CO₂ som mennesker har udledt til atmosfæren bl.a ved afbrænding af fossile brændstoffer, og især Nord Atlanten er vigtig for havets optag af atmosfærisk CO₂. Arbejdet ved Sydøstgrønland er sket parallelt med de målinger, som blev gennemført på Galathea 3 ekspeditionen. DANA's ekspedition var vellykket og der blev

MarinBasis i Zackenberg. FOTO PINNIGORITALEFFIK

I baggrunden ses Stationen i Zackenberg. Projekt ko-ordinator Kunuk Lennert. FOTO PINNIGORITALEFFIK

udført en lang række målinger, samlet blev der udført 411 operationer, fordelt på 20 transektstationer ved Vestgrønland og 11 transektstationer ud for Sydøstgrønland.

AUGUST Årligt togt til Daneborg, ved Zackenberg i MarinBasis programmet. Der var 4 folk i Daneborg til at foretage de årlige målinger i langtidsprogrammet MarinBasis. Bådhuset i Daneborg og Aage V Jensen prøvetagningsbåden fungerede som basislejr for disse målinger. Samtidig hermed havde vi igangsat et forskningsprojekt om havfugle på Sandøen ledet af Carsten Egevang fra Naturinstituttet.

SEPTEMBER I august-september foretog vi undersøgelser af havbunden fra Qaanaaq til Uummannaq for at finde ud af hvilke bunddyr og bundforhold der eksisterer på denne strækning. Der blev desuden målt baggrundsværdier i petrokemiske forbindelser i bunddyr. Baggrunden er at Råstofdirektoratet i Grønland har ønsket at åbne de såkaldte Kanumas-områder

for udbud af olieeftersøgnings- og udvindings-tilladelser. Kanumas-områderne omfatter to store områder: Ud for Nordvestgrønland nord for 72°N og ud for Nordøstgrønland.

Et undersøgelsesprogram skal skaffe vidensgrundlaget til at vurdere de mulige konsekvenser af olieaktiviteter, således at en strategisk miljøvurdering kan:

- Være en del af beslutningsgrundlaget for at åbne området,
- Beskrive de mulige miljømæssige konsekvenser af at åbne området,
- Beskrive hvordan konsekvenser kan begrænses eller afbødes,
- Identificere mangler i videngrundlaget, samt hvordan manglerne kan udbedres og hvordan det vil kunne forbedre sikkerheden i miljøvurderingerne.

Bula Larsen

Bådhuset v/ Zackenberg blev vist frem til forskellige besøgende.
FOTO PINNGORTTALERIFFIK

Den strategiske miljøvurdering skal fokusere på konsekvenser af olieaktiviteterne for miljøet herunder særligt:

- Påvirkning af biodiversiteten
- Påvirkning af økosystemets struktur og funktion
- Påvirkning af andre erhverv der er afhængige af miljøtilstanden i området (fiskeri, fangst og turisme)
- Konfliktpotentialet ved olieaktiviteterne (arealanvendelse og forurening) og metoder til at fremme sameksistens

Undersøgelserprogrammet indeholder, udover en grundig organisering og analyse af eksisterende data fra forskellige kilder, indsamlinger og oparbejdning af nye biologiske data fra de aktuelle områder, Dette drejer sig hovedsagligt om:

- Marin bundfauna
- Havfugle
- Havpattedyr

Undersøgelserprogrammet, som udmunder i en strategisk miljøvurdering gennemføres i et samarbejde mellem Danmarks Miljøundersøgelser, Råstofdirektoratet og Grønlands Naturinstitut i perioden 2007-2010.

OKTOBER Et koordinationsmøde blev afholdt i FreshNor projektet på Island. Projektet omhandler ferskvand og strømforhold på større skala i Nordatlanten med speciel henblik på de grønlandske farvande. I oktober var der desuden rejsegilde på hytten I Kobbefjord. Hytten er finansieret af Aage V Jensens Fonde.

NOVEMBER Kick-off møde for det seneste IPY projekt GN er involveret i GreenArc projektet. Fem danske forskningsinstitutioner og Naturinstituttet etablerer en islejr nord for Grønland i ca. 3 uger i 2009.

Formålet er at indsamle data om vejr, sne, is, ocean samt sedimentkerner fra havbunden for at kunne vurdere områdets betydning i

Logistikkoordinator Henrik Philipsen, arkitekt Inge Bisgaard og Klaus Nygaard diskuterer hyttens indretnings muligheder. FOTO SØREN RYSGAARD

I forbindelse med rejsegilde takker Klaus Nygaard Fonden og for alles bidrag med arbejdet af forskningshytten i Kobbefjorden. FOTO SØREN RYSGAARD

cirkulationen i det Arktiske Ocean både idag og tidligere. Området vil blive overvåget fra satellit før etableringen, og et antal drivbøjer med GPS og radiokommunikation vil blive efterladt så isens vej ned langs den Grønlandske Østkyst kan følges i det efterfølgende år.

Fly og helikopter vil blive anvendt til indsamling af istykkelse data fra et område omkring lejren, og helikopteren vil desuden blive brugt til at bringe det transportable oceanografiske udstyr ud til en række målestationer. Lejren vil være åben for deltagelse af internationale samarbejdspartnere.

DECEMBER Centeret er nu på 34 eksternt finansierede projekter og der er meget at se til. Af-delingen tæller nu 15 mand. Lederen håber at kunne åbne det nye klimaforskningscenter næste år og herved udvide staben af folk så vi kan fordele arbejdsbyrden på lidt flere hænder og hoveder. Professor Søren Rysgaard mener at projektet "professoratet" er lykket til fulde,

og at centret har fået et godt ry internationalt som et sted hvor man leverer forskning på højt niveau og som inden for de sidste 3 år er blevet en eftertragtet samarbejdspartner.

Seneste nyt er at Centeret sandsynlig bliver affilieret med Harvard University i USA, men mere om dette i næste års rapport.

Fra Krabbeløgt ved Sisimiut. FOTO ANN DORTE BURMESTER

Afdelingen for Fisk og Rejer

Afdelingen har ansvaret for at udarbejde den biologiske rådgivning vedrørende udnyttelse og beskyttelse af de arter, der har størst fiskerimæssig betydning for samfundet. I 2008 har arbejdet været koncentreret om forskning, overvågning og rådgivning vedrørende rejer, hellefisk, torsk, krabber og rødfisk. Derudover har afdelingen i mindre grad beskæftiget sig med arter som stenbider, kammusling og laks.

Forskerne anvender både oplysninger fra fiskeriet og fra instituttets egne biologiske videnskabelige undersøgelser som grundlag for rådgivningen. Resultaterne af undersøgelserne bliver fremlagt i internationale videnskabelige organer, hvor forskere fra medlemslandene sammenholder og vurderer de videnskabelige oplysninger om udviklingen i de forskellige bestande. Herefter udarbejder forskerne den biologiske rådgivning, som Pinngortitaleriffik afleverer til Grønlands Landsstyre.

Adolf Jensen har på grund af motorhavari ikke været ude at sejle i 2008, og den planlagte togtæson har derfor været søgt gennemført med chartrede skibe. En del af programmet er gennemført fagligt tilfredsstillende, mens andre dele har været mindre tilfredsstillende som det udenskærs krabbesurvey syd for Nuuk der blev aflyst.

I 2008 gennemførte GN i samarbejde med Departementet for Fiskeri tre projekter finansieret af en særskilt konto (50.01.03) under Hjemmestyret (EU-fiskerimidler). Således gennemførte GN's trawler Paamiut biologiske undersøgelser (survey) i Østgrønland med det formål at beskrive bestandssammensætningen i de udenskærs torskeforekomster. Surveyet dokumenterede forekomst og mængde af torskeårgange fra 2003 og 2005, samt tilstedeværelse af en 2007 årgang. Beregninger viser at disse årgange forekommer i langt mindre antal end den tidligere store 1984 årgang.

Mærkeindopereres i torsk. FOTO PININGORTIALERIFIK

En stor undersøgelse af gydende torsk viste, at der er store forskelle på torskens kondition og alder ved kønsmodenhed i de forskellige områder. De bedre opvækstforhold i de indenskærs områder viser sig ved at torskens kondition er bedre og ved at kønsmodenhed indtræffer tidligere end i de udenskærs områder.

GN mærker hvert år et stort antal torsk og hellefisk, for at få bedre viden om fiskenes færden og om fiskens gydeområder. I 2008 blev der mærket 1572 torsk og godt 1700 hellefisk. Et særligt mærkeprogram med elektroniske mærker blev gennemført i samarbejde med islandske kollegaer i Danmarksstrædet ved Østkysten. 100 torsk og 50 hellefisk fik påført elektroniske mærker, der registrerer temperatur og dybde (se fotos). 50 hellefisk fik også monteret en hel ny type mærker, der gemmer oplysninger om den kurs fisken har svømmet og som en lille kuriositet om hellefisken svømmer vandret eller på højkant. Alle data lagres og

når mærket returneres kan forskerne udtage de gemte oplysninger og herved få en bedre forståelse for fiskens vandringer i havet.

For at styrke rådgivningen af de indenskærs hellefiskebestande iværksatte GN i 2008 en spørgeskemaundersøgelse, der inddrager fiskernes viden om bestandene, herunder eventuelle ændringer i bestandsstørrelse og størrelsessammensætning. Fiskerne er endvidere blevet spurgt om deres vurdering af forvaltningen og fiskeriet rentabilitet. Der er udsendt 900 spørgeskemaer til aktive hellefisk fiskere i Disko Bugten, Uummannaq og Upernavik. GN har modtaget svar fra 300 fiskere og besvarelserne bliver nu analyseret. Resultaterne forventes offentliggjort i medio 2009.

Afdelingen for fisk og rejer udfører en række rutineopgaver som led i det faglige arbejde. Det drejer sig bl.a. om analyse af oplysninger fra logbøger, bestemmelse af alder på fisk gennem

Elektronisk mærke monteret på hellefisk.
FOTO PINNGORTITALERIFFIK

aflæsning af øresten, indsamling og analyse af måleprøver fra fiskeriet, undersøgelse af modningsstadier på æg fra krabber, analyser af fiskeristatistik samt planlægning og gennemførelse af årligt tilbagevendende bestandsundersøgelser af rejer, krabber, hellefisk, torsk og laks.

Derudover planlægger og udfører afdelingen løbende nye forskningsprojekter, udarbejder rapporter, møder, dokumenter, videnskabelige artikler og rådgivning samt deltager i internationale møder i videnskabelige sammenhænge.

Endelig indsamler Pinngortitaleriffik hydrografiske data, som bl.a. videresendes til internationale databaser til brug for den internationale klimaforskning. Afdelingen lægger vægt på at øge kontakten til hele fiskeriområdet for at forbedre samarbejde og udveksling af viden mellem fiskere, biologer, fiskerikontrollører, jagt- og fiskeribetjente og interesseorganisationer. Medarbejderne mødes lokalt med interes-

serede, når der er mulighed for det, for at få oplysninger om de lokale fiskeres erfaringer med ressourcerne og præsentere og diskutere undersøgelsesmetoder, resultater, rådgivning og biologiske spørgsmål. Derudover deltager medarbejderne i seminarer om fiskerispørgsmål og underviser i aktuelle sammenhænge.

Forskerne deltager i det internationale videnskabelige arbejde om forskning og rådgivning for de arter, afdelingen beskæftiger sig med.

Afdelingen er repræsenteret i følgende internationale organer:

- Northwest Atlantic Fisheries Organization, NAFO
- International Council for the Exploration of the Sea, ICES
- North East Atlantic Fisheries Commission, NEAFC

Rensdyr med satellit-halsbånd. FOTO CHRISTINE CUYLER

Jagtbetjent Hans Mølgaard fra Sisimiut, biolog Christine Cuyler fra GN og biolog Barry Minor fra Canada deltog i rensdyrprojektet CARMA. FOTO BULA LARSEN

Afdelingen for Pattedyr og Fugle

Afdelingen udarbejder Pinnortitaleriffiks videnskabelige rådgivning vedrørende bæredygtig udnyttelse og beskyttelse af havpattedyr, landpattedyr, fugle og vegetation. Afdelingen beskæftiger sig primært med arter der har samfundsmæssig betydning, men begrænsede økonomiske rammer gør at afdelingen er ude af stand til at fastholde løbende undersøgelsesprogrammer på alle udnyttede arter. En betydelig del af afdelingens arbejde, primært undersøgelserne af økologiske processer, finansieres med eksterne midler.

Landpattedyr og det landbaserede økosystem:

I 2008 blev rensdyr i Akia-Maniitsoq området undersøgt. Der blev foretaget en intensiv udtagning af prøver fra renkøer, som blev jaget og bragt til instituttets laboratorium med henblik på dissekering. Målingerne omfattede størrelse, vægt, fysisk kondition og dele af deres livshistorie-parametre, såsom reproduktion og alder. Ydermere blev der indsamlet blodprøver,

organer og parasitter, som blev sendt til udlandet for yderligere analyser. Arbejdet var en del af et internationalt projekt med betegnelsen CARMA, hvis formål er at etablere en cirkumpolar overvågning af vildtlevende rensdyr.

Et andet eksternt finansieret projekt var påsætningen af Halsbånd på 40 renkøer, som blev indfanget med en speciel netbøsse fra en helikopter. Renerne blev hurtigt målt, fik en satellitsender påsat og derefter frigjort. Dette projekt har til formål at undersøge rensdyrenes – primært renkøer med kalve – bevægelser før en etablering af en foreslået aluminiumsmelter i Maniitsoq. Hvis der etableres en smelter med tilhørende infrastruktur, herunder vandkraftværker, et højspændingskabelnet samt et vejsystem gennem hidtil uberørte rensdyrområder - skal det vurderes hvorledes disse anlæg vil indvirke på miljøet. Telemetriundersøgelserne på rensdyr vil medvirke til og understøtte planlægningen for den industrielle udvikling og vil samtidig fremskaffe grunddata til en

eventuelt fremtidig monitorering af konsekvenserne. Dette projekt udføres i samarbejde med DMU (Danmarks Miljøundersøgelser).

I 2008 påbegyndtes Nuuk Basis, et omfattende projekt til overvågning af det landbaserede økosystem i Kobbefjorden. Nuuk Basis koordineres med Zackenberg Basis i Nordøstgrønland og gennemføres ligeledes i samarbejde med DMU. Som parallelle overvågningsprogrammer er Nuuk Basis og Zackenberg Basis enestående gennem deres sammenlignende studier af økosystemerne i højarktiske og subarktiske områder. I 2008 fokuserede man på arbejdet i Kobbefjorden med etableringen af systemer til opmåling af forskellige parametre for økosystemet, heriblandt vegetationsområder, metabolisme i planter, hvirvelløse dyr, økologien i det ferske vand m.m.

Havfugle: I februar var Pinngortitaleriffik vært for det 14. møde i CAFF's Cirkumpolare Havfuglegruppe – en international gruppe, hvis mål omfatter forskning, overvågning, forvaltning og bevaring af havfugle gennem et samarbejde mellem de arktiske lande.

I løbet af foråret fungerede Pinngortitaleriffik som vært og aktiv deltager for en række møder, som blev organiseret af Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug (DFFL). Møderne var resultatet af en anmodning fra Landsstyret omkring etablering af en arbejdsgruppe til evaluering af den gældende fuglebekendtgørelse. Udover DFFL og Pinngortitaleriffik, bestod arbejdsgruppen af medlemmer fra Departementet for Infrastruktur og Miljø, Fisker- og Fangstorganisationen KNAPK samt NGO'erne Timmiaq (fugle) og Avataq (natur og miljø). Arbejdsgruppen udarbejdede en rapport med anbefalinger til ændring af fuglebekendtgørelsen

Som en del af Marine Basis i Nuuk optalte afdelingen udvalgte kolonier af ederfugl, alke,

Biologer sætter logger på en Sabinemåge på Sandøen.
FOTO FERNANDO UGARTE

lunder, terner og diverse mågearter, samt alle kolonier med rider og lomvie i Nuuk området i månederne juni og juli. Herudover blev der gennem hele vinterhalvåret jævnlige optalt ederfugle i Nipisa Sund. Afdelingen arbejder med et overvågningsprogram, hvor udvalgte fuglekolonier besøges årligt. I månederne juli og august optaltes ynglebestanden af lomvie og ride i den nordlige del af Upernavik. Vi deltog ligeledes i en undersøgelse i Baffinbugten, udført af DMU og finansieret af Råstofdirektoratet, med henblik på at fremskaffe grunddata til vurdering af påvirkningen af olieeftersforskning og -udvikling i det vestlige licensområde under KANUMAS.

Siden 2001 har afdelingen hvert år ansat fangere til at lave systematiske optællinger i 32 ederfuglekolonier omkring Diskobugten, Uumannaq og Upernavik. Disse tællinger har påvist en stigning i antallet af rugende fugle, hvilket formentlig er et resultat af den begrænsede forårsjagt der blev gennemført i 2001.

I modsætning til det nordvestlige Grønland, har vi kun haft et meget begrænset kendskab til ederfugle i Sydgrønland. I juni gennemførte vi derfor en overflyvning langs Grønlands sydlige og sydøstlige kyst, hvor vi kortlagde ederfuglekolonier og udarbejdede den første grove beregning af antallet af ynglefugle i området.

Herudover blev der genfanget havterne og Sabinemåger med lyslogger. Disse instrumenter var blevet påsat benene af fugle, som var fanget med fælder på Sandøen i det nordøstlige Grønland i juli 2007. I mellemtiden fløj Sabine mågerne tur-retur til deres vinteropholdssteder i det sydlige Atlanterhav, og havterne fløj til Antarktis og tilbage, alt imens lysloggerne registrerede tid og lysstyrke, hvilket kan bruges for at beregne fuglens daglige positioner baseret på tidspunkt for solopgang og solnedgang.

Oplysningerne fra lysloggerne kan kun downloades ved direkte tilslutning af instrumentet til en computer, hvilket betyder, at vi måtte

Fernando Ugarte monterer sender på hvalros. FOTO CARSTEN EGEVANG

fange så mange fugle som muligt igen med henblik på at hente data fra loggerne. Vi hentede 10 ud af 50 loggerer fra havterne, samt 11 ud af 30 fra Sabine mågerne. Disse data er de første der viser den årlige vandring af disse to arktiske havfugle, der er blandt de fuglearter der trækker længst i verdenen. I tilgift samlede vi oplysninger om reproduktion, vækst og antal, og vi ringmærkede adskillige unger samt nogle få voksne.

Sæler: I 2008 blev der fokus på at identificere områder af særlig betydning for spættede sæler. Denne art er klassificeret som truet på den Grønlandske Røde Liste, og dens bevaring i Grønland kræver umiddelbar handling. Fangstoplysninger indikerer, at hovedparten af de få resterende spættede sæler i Grønland findes ved Kap Farvel. Der blev derfor søgt efter landgangspladser for spættede sæler under en fly-tælling efter ederfugl i det sydlige Grønland (se ovenfor). Der blev imidlertid ikke observeret spættet sæl fra fly, hvilket bekræfter at bestanden ikke er stor.

Under en feltundersøgelse til Kap Farvel observeredes i samarbejde med fangere fra lokalområdet spættede sæler, og det lykkedes at identificere opholdssteder, hvor fremtidige undersøgelser kan foretages. To kameraer af samme slags som den, der anvendes i Maniitsoq, blev monteret tæt ved formodede landgangssteder ved Kap Farvel.

D. 11. juli monteredes et vandtæt og soldrevet kamera, til overvågning af en sandbanke i floden Majoqqaq ved Maniitsoq. Kameraet var programmeret til at tage billeder fire gange om dagen. Fangere fra lokalområdet har observeret spættede sæler i området, og dette var et forsøg på at dokumentere den tilbageværende bestand af denne art, samt at identificere relevante områder med henblik på bevaring og forskning.

Sugekopmærker påsættes grønlandshval ved Qeqertarsuaq.
FOTO FERNANDO UGARTE

Hvalrosser: Det har gennem en årrække været et vigtigt mål at kunne fastslå en afgrænsning af hvalrosbestandene, og at tælle de forskellige bestande for at kunne rådgive omkring en bæredygtig udnyttelse. En del af dette arbejde har været finansieret af det danske Miljøministeriet.

I marts og april monterede vi i samarbejde med fangere fra Sisimiut og DMU ni satellitsendere på hvalrosser i pakisen nordvest for Sisimiut. Ved brug af en CO2-riffel skød vi senderne i ryggen på dyrene, hvor de satte sig fast ved hjælp af et lille anker med form af en harpunspids. Dette var den sidste sæson i et projekt, som har fundet sted over fire feltsæsoner. Undersøgelsen blev gennemført med det formål at afgøre vandringerne samt bestandsstrukturen, samt at fremskaffe aktivitetsdata med henblik på en analyse af flyobservationer. Disse sendere fungerede i 37 dage i gennemsnit. I denne periode bevægede tre hvalrosser sig hele vejen tværs over Davisstrædet til den sydøstlige del af Baffin Island.

I juni monterede vi to sendere af samme type på hvalrosser i den drivende is ved Anoritooq/Cape Inglefield i Ike/Smith Sund ved Qaanaaq. En af senderne transmitterede i 10 dage, hvor en hvalros bevægede sig vestpå til Buchanan Bay i den østlige del af Ellesmere Island (den anden sender havde kun signal en enkelt dag).

D. 16. juli monterede vi tre sendere af samme type på tre hvalrosser, som befandt sig på Sandø, Young Sundet i det nordøstlige Grønland. Vi observerede disse tre hvalrosser – med senderne på – igen ved flere lejligheder på opholdsstedet i perioden til d. 28. juli. En af de tre sendere holdt op med at fungere seks dage efter monteringen, men sad stadigvæk på dyret, hvilket indikerede at afbrydelsen ikke skyldtes, at senderen var faldet af. De resterende dyr sendte i hhv. 25 og 95 dage, hvor de blev på deres opholdssted.

Operationerne i 2008 i det nordvestlige og det nordøstlige Grønland var forstudier med det formål at undersøge muligheder for at kunne

Ved vandoverfladen ses en grønlandshval.
FOTO FLEMMING RAVN MERKEL

montere satellitsendere på hvalrosser i disse områder. Undersøgelserne var en forberedelse af satellitsporing i forbindelse med overflyvningerne som skulle udføres i 2009.

I april måned udførtes flyvninger i det centrale Vestgrønland for at vurdere antallet af hvalrosser i den vestgrønlandske bestand. Sekundære optaltes narhval og andre havpattedyr.

Isbjørn: I februar blev udgivet den tekniske rapport nr. 70, "Isbjørne i Nordvestgrønland – en interviewundersøgelse om fangst og klima, 2006". Dokumentet indsamler fangernes viden om isbjørnebiologi, isbjørnefangst, tegn på klimaændringer og disses betydning for isbjørnene og fangsten på dem. Studiet var et samarbejde mellem Grønlands Naturinstitut, 72 isbjørnejægere fra Qaanaaq og Upernavik, Inuit Circumpolar Council (ICC) og Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug (DFFL).

Som led i undersøgelser i forbindelse med mulig råstofudvinding i området, blev der i samarbejde med Norsk Polarinstitut og Oslo Univer-

sitet i foråret sat 1212 satellitsendere på isbjørne i drivisen i Grønlandshavet i Østgrønland og på det nordvestlige Svalbard. Formålet er at undersøge isbjørnenes habitatanvendelse. Andre isbjørneundersøgelser i 2008 omfattede samarbejde med DMU om forurening af isbjørne.

Store hvaler: Som en del af en omfattende serie af undersøgelser omkring økologi og bestandsstruktur for grønlandshval, i samarbejde med University of Washington og andre institutioner, indsamlede fangere fra Qeqertarsuaq 64 vævsprøver fra grønlandshvaler i Diskobugt i perioden marts til maj.

Prøverne anvendes til kønsbestemmelse og bestandsidentifikation. Ydermere blev 13 grønlandshvaler i Diskobugt påsat satellitsendere og to blev udstyret med fluorometre og andre sensorer i perioden april-maj. I denne periode blev der indsamlet potentielle byttedyr ved hjælp af en undervandsslæde. Satellitsenderens længste periode for afsendelse af signaler var seks måneder.

Seniorforsker Mads Peter Heide-Jørgensen aldersbestemmer narhvalstænder.
FOTO FERNONDO UGARTE

FOTO FERNONDO UGARTE

Med henblik på at sammenligne fødeøkologien hos grønlandshval og pukkelhval monterede afdelingen i samarbejde med University of Washington satellitsendere på 11 pukkelhvaler i Diskobugt og omliggende områder i juni måned. Den længste periode for afsendelse af signaler var 4 måneder.

Som del af et PhD-studie udført i samarbejde med Aarhus Universitet og Woods Hole Oceanographic Institute anvendte vi DTAGs (multisensor sugekopmærker) med det formål at undersøge fouragerende grønlandshvalers bevægelser i Diskobugt og på samme måde undersøgte pukkelhvalers bevægelser i Nuuk Fjord nøje. Otte DTAGs blev monteret på hver af arterne. DTAGs, der indsamler lyde og detaljerede 3D-data af hvalens bevægelser, placeres på kroppen med sugekopper. Nogle timer senere slipper disse automatisk hvalerne, og herefter skal de indsamles med henblik på at downloade oplysningerne til en computer.

I perioden maj til september undersøgte vi forekomster og levesteder blandt pukkelhvaler i Nuuk fjord ved brug af billedidentifikation samt landbaserede observationer ved anvendelse af en teodolit. Dette arbejde udgjorde en del af et speciale studie for Aarhus Universitet. Tyve pukkelhvaler blev enkeltvis identificeret ved hjælp af fotos. Ud af disse var 8 (40 %) ligeledes blevet fotograferet i Nuuk Fjord i 2007, hvilket viser at visse hvaler er stedtro i Nuuk Fjord hvor-

til de årligt vender tilbage for at fouragere i sommermåneder. Ligeledes undersøgte vi effekten af hvalsafarier på pukkelhvalerne.

En lyd optager, forankret i Davisstrædet i oktober 2007 af University of Washington og Pingortitaleriffik blev taget op i september 2008. Den indeholdt uafbrudte undervandsoptagelser gennem 11 måneder. De foreløbige analyser af optagelserne viser et overraskende højt antal lyde fra finhvaler gennem vinterperioden i Davisstrædet.

Ved mødet i den Videnskabelige Komité under Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC) fremlagde vore forskere 14 forskningsdokumenter, som understøttede tidligere rådgivning for kvoter på vågehval, finhval og grønlandshval. Det blev blandt andet konkluderet at en årlig fangst af 10 pukkelhvaler i Vestgrønland ikke ville skade bestanden.

Små hvaler: Fangere fra Øst- og Vestgrønland indsamlede adskillige prøver fra narhvaler til brug for et PhD studium af narhvalbestandens dynamik ved Københavns Universitet. Prøverne fra narhvaler analyseres for genetisk mangfoldighed, reproduktionsstatus og der foretages en aldersbestemmelse ved brug af nyligt udviklede metoder.

Afdelingen gennemførte en overvågning af narhvaler fra fly ud for kysten i Østgrønland i august. Denne overvågning resulterede i et esti-

Seniorforsker Mads Peter Heide-Jørgensen og PhD Eva Garde aldersbestemmer narhvalstænder.
FOTO FERNANDO UGARTE

mat af narhvaler i Scoresbysund for første gang siden 1983, samt første gang overhovedet et estimat af narhvaler syd for Scoresbysund. Takket være disse resultater har vi for første gang kunnet rådgive omkring fangsten af narhvaler i Østgrønland.

Ved hjælp af lokale fangere undersøgte vi adskillige områder omkring Scoresbysund i august med det formål at finde steder som egner sig til mærkning af narhvaler. Vi identificerede adskillige egnede steder og etablerede de nødvendige kontakter med henblik på fremtidigt feltarbejde. Afdelingen har lagt betragtelige kræfter i mærkningen af narhvaler for at kortlægge deres vandringsruter og fastslå mulige forbindelser mellem de forskellige opholdsområder. Det er særligt vigtigt at indsamle viden om sommeropholdsstederne for de narhvaler, der fanges i vinterperioden i Uummanaq og i Diskobugten.

Fangere fra Qaanaaq monterede i august fra deres traditionelle kajaker 9 satellitsendere på narhvaler. Disse var fastgjort til deres håndharpuner. Vores erfaring viser at den bedste metode at mærke narhvaler i Inglefield Bredning er at få bistand fra fangerne med deres traditionelle fangstmetoder. Desværre har senderne ikke transmitteret længere end få uger efter deres montering. En enkelt narhval blev fanget med garn i Uummanaq i nov. og den blev udstyret med en 'rygsæk'-sender. Denne sender virkede gennem flere måneder, mens

narhvalen svømmede fra Vestgrønland til arktisk Canada og således dokumenterede en forbindelse mellem disse to områder.

Andre aktiviteter: I februar arrangerede Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug et fangerseminar i Katuaq. Udover at deltage i diskussionerne og i arbejdsgrupperne tog afdelingen del i planlægningsgruppen og bidrog med oplæg vedrørende hvaler, isbjørn samt havfugle.

I 2007 var medarbejdere fra afdelingen medforfattere til et dokument sammen med DMU, hvori vi fremlagde eksisterende data for analyser vedrørende påvirkninger ved etablering af en aluminiumssmelter i det centrale Vestgrønland. I 2008 deltog vi sammen med DMU i en række offentlige høringer om denne rapport.

I 2008 var medarbejdere fra afdelingen medforfattere til to foreløbige miljøvurderingsrapporter vedrørende olieeftersforskning – begge forberedt af DMU. Den ene omhandlede Baffin Bugt (KANUMAS West) og den anden Grønlandshavet (KANUMAS East). Disse rapporter blev bestilt af Råstofdirektoratet.

I november fremlagde afdelingen et case study om CITES – Non Detriment Findings (NDF) - ved en workshop arrangeret af CITES. De retningslinjer vi anvender i forberedelsen af sådanne rapporter blev brugt som model i den konkluderende anbefaling fra workshoppen.

Kulturnatten er altid godt besøgt, her informerer biolog Nikoline Zieme unge besøgende om fisk. FOTO PINNGORTITALERIFFIK

I 2008 deltog afdelingen i 21 internationale videnskabelige møder. Vores biologiske rådgivning blev kvalitetssikret i samarbejde med North Atlantic Marine Mammal Commission (NAMMCO), the International Whaling Commission (IWC), Circumpolar Seabird Working Group (CSWG), Circum-Arctic Rangifer Monitoring and Assessment Network (CARMA), ICES/NAFO Working Group on Harp and Hooded seals og CITES.

Afdelingens eksterne samarbejdspartnere i 2008 inkluderede: Departement for Fiskeri, Fangst og Landbrug, Department of Fisheries and Oceans (DFO, Canada), Departement for Infrastruktur og Miljø, KNAPK, TIMMIAQ, Tupilak Travels, Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), National Marine Mammal Laboratory (USA), Applied Physics Laboratory (USA), Naturhistorisk Museum (Danmark), Naturhistorisk Museum (Norge), St. Andrews University (Scotland), Århus Universitet, Københavns Universitet, Wood's Hole Oceanographic Institution (USA), North Atlantic Marine Mammal Commission

(NAMMCO), Grønlands Kommando (Danmark), Norsk Polar Centre (Norge), National Audubon Society (Alaska), British Antarctic Survey (UK), m.m.

Informationssekretariatet

Sekretariatet varetager Pinngortitaleriffiks interne og eksterne formidlingsopgaver. Opgaverne bliver udført i tæt samarbejde med medarbejderne i de to faglige afdelinger. Sekretariatets formidling rettet mod samfundet udøves generelt gennem traditionelle kanaler som aviser, TV, radio, hjemmeside, foldere, rapporter og udstillinger. Informationsmedarbejderen vejleder desuden instituttets medarbejdere i formidlingsspørgsmål, ligesom sekretariatet udfører mindre direktionsopgaver.

Yderligere deltager informationsmedarbejderen i en række interviews i diverse medier, især i forbindelse med debatter og biologiske rådgivninger, ligesom sekretariatet er aktiv medspiller ved store arrangementer som for eksempel Kulturnatten, hvor flere tusinde besøgende årligt gæster Pinngortitaleriffik.

Formål

Pinngortitaleriffik er Grønlands Hjemmestyres center for naturforskning, og er oprettet ved landstingslov nr. 6 af 8. juni 1994. Institutet skal indsamle og opbygge det videnskabelige grundlag for en bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer (planter og dyr) i og omkring Grønland, samt sikring af miljøet og den biologiske mangfoldighed. Denne viden skal primært anvendes som grundlag for den rådgivning, instituttet udarbejder til Grønlands Hjemmestyre.

Pinngortitaleriffik rådgiver Hjemmestyret, kommuner og andre i forbindelse med forvaltning og udnyttelse af planter og dyr. Rådgivningen sker dels direkte til Landsstyret dels gennem en række internationale organer, hvor Grønland er repræsenteret. Institutet repræsenterer desuden Grønland i forbindelse med en række internationale forpligtelser, som Grønland har inden for instituttets forskningsområder.

Pinngortitaleriffik er forpligtet til at offentliggøre resultaterne af sin forskning. Derudover skal instituttet oplyse offentligheden om miljø, natur og forskning inden for instituttets arbejdsområde.

Arbejdsopgaver

Pinngortitaleriffiks videnskabelige arbejde er hovedsageligt rettet mod

- Ressourcevurderinger (bestandsopmålinger)
- Bestandsopdelinger og -afgrænsninger
- Enkelte arters reproduktions- og populationsbiologi
- Fødebiologi og sammenspil mellem arter

- Redskabsvurderinger og -udvikling
- Konsekvenser af klimaændringer

Forskningen foregår direkte ved biologiske undersøgelser (opmålinger af bestande, indsamling af prøver etc.) og indirekte gennem analyser af data fra fangst og indhandling.

Organisation

Pinngortitaleriffiks bestyrelse har det overordnede ansvar for instituttet og skal sikre, at det udfører dets lovbundne opgaver bedst muligt inden for de økonomiske rammer, som årligt bliver givet via Finansloven. Bestyrelsen fastlægger strategien for det faglige arbejde og godkender de årlige arbejdsprogrammer og budgetter.

I 2008 havde bestyrelsen følgende sammensætning:

Lene Kielsen Holm, formand (ICC)
 Steffen Ulrich Lynge, (Departement for Infrastruktur og Miljø)
 Lise Lennert Olsen (Departement for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke)
 Amalie Jessen (Departement for Fiskeri, Fangst og Fiskeri)
 Makkak H. Nielsen (SPS)
 Peter Olsen (KNAPK)
 Jens K. Lyberth (GA)
 Søren Rysgaard (Pinngortitaleriffik)
 Kaj Sünksen (Pinngortitaleriffik)

Pinngortitaleriffiks direktør varetager den daglige ledelse af instituttet og repræsenterer instituttet udadtil. Direktøren skal sikre, at instituttet udfører arbejdsopgaverne bedst muligt ud fra de rammer, bestyrelsen har udstukket. Der er tilknyttet et rådgivende udvalg til bestyrelsen. Udvalget skal blandt andet rådgive bestyrelsen i forbindelse med udarbejdelse og godkendelse af instituttets arbejdsprogrammer og langsigtede strategier.

Pinngortitaleriffik er organiseret med en forskningsafdeling for fisk og rejer, en forskningsafdeling for pattedyr og fugle, en administrationsafdeling samt et informationssekretariat. Hver afdeling ledes af en afdelingschef, der refererer direkte til direktøren. Informationssekretariatet er en stabsfunktion med direkte reference til direktøren. I tillæg til de faglige afdelinger er der for eksterne midler oprettet "Center for Marinøkologi og Klimaeffekter" ledet af en professor med reference til direktøren.

Finansiering

Pinngortitaleriffiks lovbundne aktiviteter er fi-

nansieret via basisbevilling fra Grønlands Hjemmestyre. I 2008 udgjorde bevillingen 41,6 mio. kr. plus en tillægsbevilling på 3,5 mio. kr. som følge af havari for instituttets undersøgelsesbåd Adolf Jensen. I tillæg hertil drives indtægtsdækket virksomhed i forbindelse med drift af gæstehus og skibe samt salg af tjenesteydelser. Udover basisbevillingen indhenter Pinngortitaleriffik årligt eksterne bevillinger til en række undersøgelser og forskningsprojekter, hvoraf nogle strækker sig over flere år. I 2008 udgjorde forbruget af eksterne bevillinger 28,8 mio. kr. .

I 2008 udgjorde Naturinstituttets bevillinger samlet

Finanslovsbevilling	41,6 mio. kr
Tillægsbevilling	3,5 mio. kr
Eksterne bevillinger	28,8 mio.kr
I alt	73,9 mio.kr.

Eksternt finansierede projekter

I 2008 anvendte instituttet eksterne midler fra forskellige kilder til følgende projekter:

Miljøstyrelsen og Energistyrelsen, DK

MarinBasis Nuuk	1.600.000
Logistik Nuuk Basis	570.000
MarinBasis Zackenberg	1.864.000
Narhvalundersøgelser Østgrønland	117.000
Narhvaltælling Østgrønland	1.130.000
Hvalrosundersøgelser Baffinbugt	190.000
Hvalrostælling Vestgrønland	945.000
Hvalrosmærkning Vestgrønland	366.000
Freshlink	457.000

**Kommissionen for Videnskabelige
Undersøgelser i Grønland**

Ph.d.-projekt vedrørende havterne	299.000
Ph.d.-projekt vedrørende krabber	37.000
Ph.d.-projekt vedrørende zooplankton	746.000
Ph.d.-projekt vedrørende bundfauna	510.000
Ph.d.-projekt vedr. narhvaler	428.000
Hvidhvalstudier	1.000
Havis	37.000
EcoGreen	544.000
Freshlink	1.386.000
Grønlandshvaler mærkning	248.000

Departementet for Fiskeri og Fangst

Trawlsurvey i Sydøstgrønland (EU)	2.634.000
Gydning af torsk (EU)	1.094.000
Mærkning af hellefisk (EU)	240.000
Model for hellefisk i Østgrønland (EU)	84.000
Survey NØ-Grønland 2007 (EU)	51.000
Indsamling af narhvalprøver	100.000

Departementet for Erhverv

Teodolit til pukkelhvalstudier	15.000
--------------------------------	--------

**Departementet for Kultur, Uddannelse,
Forskning og Kirke**

Metabolisme og CO2	53.000
Hvalmærkning i Diskobugten	25.000
Caribou workshop	22.000

Tips og Lotto

Formidling arktiske klimaprojekter	53.000
------------------------------------	--------

National Oceanic Atmospheric Adm. (NOAA)

Narhvalundersøgelser	142.000
----------------------	---------

University of Washington

Storhvalsporing NOPP	646.000
----------------------	---------

Aage V. Jensens Fonde

Professorat	718.000
Nuuk-Basis faciliteter og udstyr	967.000
Byggesag bådhus	144.000
Byggesag udvidelse (2007-8)	5.130.000

Danmarks Miljøundersøgelser

Isbjørnesporing (KANUMAS)	1.660.000
Isbjørne Disko West (RD)	88.000
Hvidhvalers vandring (KANUMAS)	669.000
Bunddyr (KANUMAS)	1.175.000
KANUMAS SMV	150.000
BioBasis Nuuk (Miljøstyrelsen)	240.000
ALCOA GIS-kort	17.000
ALCOA rensdyrsporing	1.250.000

Total	28.842.000
--------------	-------------------

Pinngortitaleriffik afholder udgifter til drift og vedligehold af instituttets bygninger og skibe over basisbevillingen fra Grønlands Hjemmestyre.

Fysiske rammer

Bygningen

Her er i hhv. 1998 og 2000 opført to bygninger indrettet til instituttets brug. Bygningerne er skænket til Grønlands Hjemmestyre af Aage V. Jensens Fonde. Hovedbygningen rummer kontorer, laboratorier, lagerrum, værksted, bibliotek, kantine og mødelokaler. Annekset rummer gæsteværelser, gæstelejligheder, garage samt et multirum til undervisning, workshops o.lign.

Det er muligt for gæsteforskere og ansatte ved beslægtede institutioner at leje værelser og evt. kontor for en kortere eller længere periode.

Skibe

Pinngortitaleriffik har to større undersøgelses-skibe "Paamiut" og "Adolf Jensen" og flere mindre både og joller, bl. a. det nye forsknings-

fartøj Aage V. Jensen II, som grundlag for at udføre sit marine arbejde. "Paamiut" chartres jævnligt ud til forskningsformål i Canada vedr. fælles fiskeriressourcer, mens "Adolf Jensen" årligt chartres til Danmarks Miljøundersøgelser gennem en fast samarbejdsaftale.

Adolf Jensen (bygget i 1967, 167 BRT) bliver hovedsageligt benyttet til indenskærs undersøgelser af hellefisk, krabber og torsk samt til indsamling af prøver i forbindelse med miljøundersøgelser. Skibet blev bygget som undersøgelseseskib og er indrettet med våd- og tørlaboratorium samt teknisk udstyr til indsamling af diverse prøver. Skibet anvendes med stationære fiskeredskaber som langline, tejner og garn.

Paamiut (bygget i 1971, 721 BRT) bliver hovedsageligt benyttet til udenskærs undersøgelser af rejer, hellefisk, krabber og dybvandsfisk. Skibet er en hæktrawler indrettet med våd- og tørlaboratorium samt computere, hydrografisk udstyr og andet teknisk udstyr relevant for prøvetagning og behandling.

- Aage V. Jensens Fonde har bevilget et større millionbeløb til udvidelse af Grønlands Naturinstitut. Donationen omfatter fuld finansiering af 820 kvm. udvidelse af Naturinstitutet samt ændringer i den eksisterende bygning. Udvidelsen omfatter laboratorier, kontorer, depotrum mv. og øger instituttets kapacitet med 25 arbejdspladser.
- Med de nye faciliteter bliver Grønland sat i stand til at sikre sig kostbar viden og udnytte det internationale potentiale optimalt med henblik på at møde nuværende og fremtidige udfordringer på naturområdet.
- Klimaprocesser i Grønland spiller en central global rolle. Institutet har oplevet en stærkt stigende international interesse for forskningssamarbejde i de senere år. Samfundet kan drage stor nytte af dette, udnytte den opbyggede viden og kompetence i forvaltningen af naturen og ved tilpasning til de forventede effekter af klimaforandringer.
- Vækst i råstofefterforskning, skibstrafik og store anlægsprojekter har betydet en stor stigning i miljørelaterede undersøgelser, og Naturinstitut-
- tet har i tæt samarbejde med Danmarks Miljøundersøgelser udvidet sit engagement på dette område. Denne udvikling forventes at blive styrket, og miljø- og klimaundersøgelserne vil blive vævet tæt sammen med Naturinstitutets øvrige opgaver i forbindelse med de levende ressourcer.
- Aage V. Jensens Fonde har tidligere støttet en lang række projekter i relation til Grønlands natur. Herunder kan nævnes byggeriet af Naturinstitutet med tilhørende gæsteforskerboliger, yderligere forskerfaciliteter ved Zackenberg i Nordøstgrønland og ved Kobbefjorden nær Nuuk, teknisk udstyr og mindre fartøjer samt et 5-årigt professorat, forskningsprojekter og en række bogudgivelser.
- Byggeriet er tegnet af KHR arkitekter og udføres i hovedentreprise af entreprenørfirmaet Perma-green. Begge firmaer har tidligere været involveret i byggeriet af Naturinstitutet og tilknyttede gæsteboliger. Entreprisesummen udgør ca. 26 mio. kr., og i tillæg omfattes omkostninger til projektering m.v.

Fastansatte og projektansatte medarbejdere

Navn	Stilling	Ansæt	Fratrædt
Aili Lage Labansen	Forsker	01.02.06	
Anja Retzel	Forsker	15.04.07	
Anna Haxen	Laboratorietekniker	01.05.06	
AnnDorte Burmeister	Forsker	01.05.96	
Aqqalu Rosing-Asvid	Forsker	26.04.93	
Arne Geisler	Biologassistent	01.12.03	
Bernhard Christensen	Administrationschef	01.10.07	31.04.08
Bjarne Lyberth	Forsker	01.01.04	
Bula Larsen	Informationsmedarbejder	15.08.07	
Carsten Egevang	PhD stud.	01.05.02	
Christine Cuyler	Forsker	01.10.96	
Ditte Mikkelsen	Forsker	15.01.07	30.09.08
Ella Nørlund	Kontorfuldmægtig	01.03.00	
Erik W. Born	Seniorforsker	01.12.83	
Fernando Ugarte	Afdelingschef for Pattedyr og Fugle	01.08.07	
Finn Christensen	Biologassistent	01.11.06	
Flemming Heinrich	Bådfører	01.04.08	
Helle Siegstad	Afdelingschef for Fisk og Rejer	01.01.92	
Henrik Lund	Forsker	01.12.08	
Henrik Philipsen	Logistikkoordinator	15.05.08	
Holger Hovgård	Seniorforsker	01.09.06	
Jean Francois Pages	Køkkenleder	01.12.00	
John Mortensen	Forsker	15.03.07	
Josephine Nymand	Forsker	01.06.07	
Kaj Sünksen	Forsker	01.08.05	
Kathrine Lund Olsen	Administrationschef	01.09.08	
Klaus Nygaard	Direktør	01.05.84	
Knud Kreuzmann	Pedel	15.09.08	
Kristjana G. Motzfeldt	Forsker	01.09.95	30.04.08
Kristine Engel Arendt	Forsker	01.08.05	
Kunuk Olsen Lennert	Programkoordinator	01.02.07	
Laila Egede	Overassistent	01.06.08	
Lars Heilmann	Bådfører	01.08.95	
Lars Maltha Rasmussen	Forsker	01.09.07	
Lars Witting	Forsker	01.02.98	
Lene Holm Kleist	Konsulent	01.11.08	
Lykke Geisler Reimer	Overassistent	01.08.01	
Mads Møller	Handyman	21.08.06	12.02.08
Mads Peter Heide-Jørgensen	Seniorforsker	01.07.88	
Malene Simon	Forsker	01.05.05	
Marie Maline Vahl	Kontorelev	01.08.08	
Martin Emil-Blicher	Forsker	01.01.07	
Michael Kingsley	Seniorforsker	01.09.98	
Michael Rosing	Databaseadministrator	01.01.00	
Najaaraq Stach	Kontorelev	29.01.07	31.07.08
Nanette Harboe Hammeken	Forsker	01.06.08	

Ansæt	Fratrædt		
Nikoline Zierner	Forsker	15.06.07	
Nive Brøns	Kontorfuldmægtig	01.02.08	
Paul Batty	Forsker	01.06.08	
Peder Aarrenstrup	Handyman	04.03.09	30.09.08
Pinar Kilic	Bioanalytiker	01.11.07	
Rasmus Lauridsen	IT Konsulent	01.08.05	31.06.08
Rasmus Nygaard	Forsker	01.02.08	
Regine Ananiassen	Køkkenassistent	24.08.07	
Rene Mathæussen	Biologassistent	01.12.02	
Ruth Due Hansen	Overassistent	01.04.05	31.07.08
Sofie Ruth Jeremiassen	Biologassistent	01.06.04	
Susanne Sass Hvass	Biologassistent	01.11.07	
Søren Rysgaard	Professor	01.08.05	
Thomas Juul-Pedersen	Forsker	01.11.07	
Tone Hatting	Kontorfuldmægtig	01.12.07	30.09.08

Fastansat skibspersonale R/V Paamiut

Børge S. Madsen, Skipper
 Birger Siverthsen, Overstyrmand
 Ole Jakob Petersen, 1. Styrmand
 Erik Krüger Hansen, Maskinchef
 Søren P. Jensen, 1. Mester

Deltidsansat R/V Paamiut

Apollo Andrassen
 Arne Hermansen
 Aron Kristensen
 Henrik Stach
 Ingeborg Heilmann
 Johan Davidsen
 Johannes Nielsen

Karl Utuange
 Knud Rachlev
 Malerso Mikaelson
 Niels Knudsen
 Oli J. Hansen
 Ragner Heinesen
 Sørine Poulsen

Fastansat skibspersonale R/V Adolf Jensen

Hans Lars Johansen, Skipper
 Isak Zeeb, Styrmand

Deltidsansat R/V Adolf Jensen

Hans Nuka Petersen

Via samarbejdsaftale med Danmarks miljøundersøgelser

Flemming R. Merkel
 Winnie Martinsen

Forsker
 Laboratorietekniker

Ansatte via samarbejdsaftale med Danmarks Fiskeriundersøgelser

Jesper Boje
 Ole A. Jørgensen

Seniorforsker
 Seniorforsker

Deltidsansatte

Abel Petersen
 Adam Aronsen
 Adolf Jensen
 Amalie Egede Heilmann
 Ane Aronsen
 Anna Heilmann
 Anna Sofie Hurup Olsen
 Arnannuaq Storch
 Anthon Zeeb
 Bjørn Rosing
 Claus Jensen
 Daniel Lindvig
 Dorte Søgaard
 Edvard Larsen
 Emma Rysgaard Haxen
 Flemming Heinrich
 Hans Kreutzmann
 Hans Kristensen
 Ib Qaavigaq
 Ilannguaq Qaernгааq
 Ingelise Olesen
 Isak Møller
 Jakob Cjr. Schmidt

Jakob Olsen
 Jan Yde Poulsen
 Jens Ostermann
 Johan Kristensen
 Johannes Eriksen
 Jørgen Sethsen
 Karl Peter Lange
 Kim Poulsen Krihn
 Kim Reimer
 Kirstine Hidarz Olesen
 Kristin Laidre
 Klaus Frederiksen
 Kristian Eipe
 Kristian Qujaukitsoq
 Kristoffer Petersen
 Kunuk Lennert Olsen
 Lars Peter Møller
 Lars-Kristian Kruse
 Luise Cederkvist Kristiansen
 Maia Elena Olsen
 Makkorseeraq Petersen
 Marie Stengaard Jensen
 Martine Jensen

Mette Kristensen
 Morten Kristensen
 Niels Hansen
 Nina O Therkelsen
 Nuka Møller
 Ole Birch
 Ottooraq Frederiksen
 Paneeraq Olsen
 Parnuna Petrine Egede
 Per Kannevorff
 Peter Simigaq
 Poul Dahl
 Puldaq Ulloriaq
 Rasmus Avike
 Rasmus H. Andreasen
 Rikke G. Hansen
 Samuel Josefsen
 Sascha Schiøtt
 Simon Jensen
 Steen Knudsen
 Suna Schleiss Thomsen
 Tabithe Eskildsen
 Thomas Zeeb
 Tuperna Larsen

Personalemæssige rammer

Pinngortitaleriffik havde 59 årsværk på Finansloven i 2008. Disse var fordelt på 4 chefstillinger og 55 øvrige. De øvrige stillinger omfatter akademiske stillinger, teknisk-administrative stillinger og timelønnet studentermedhjælp samt fast og timelønnet besætning på fartøjerne "Adolf Jensen" og "Paamiut". Udover personale lønnet via basisbevillingen har instituttet løbende et antal eksternt finansierede projektansatte (professor, forskere, ph.d.-stipendiater etc.).

Internationale møder

Presentation of ongoing activities in Center of Marine Ecology and Climate impact. Nordic Network on sea-ice research – NetICE

Climate change in Greenland: New research and monitoring activities. Presentation in Katuaq 18th January at Winter Cities meeting in Nuuk, Greenland.

KVUG møde: København, DK, 23. januar.

Climate change in Greenland: New research and monitoring activities. Presentation at the CBird XIV Meeting on Conservation of Arctic Flora and Fauna – Circumpolar seabird Group 8th February in Nuuk, Greenland.

Circumpolar Seabird Group CBIRD XIV. Nuuk, 8.- 11. februar.

KVUG møde: Kangerlussuaq, Grønland. 10. februar - 11. marts.

CAFF Board Meeting. Nuuk, 12.- 14. februar.

Partnership Workshop, Circumpolar Biodiversity Monitoring Program. Washington DC, USA. 6.- 7. marts.

Intercessional IWC Workshop. København, 26. - 29. marts.

Deltagelse med foredrag ved TACC (TransAtlantic Climate Conference) i Thorshavn, Færøerne. 8.- 9. april.

15th meeting of the NAMMCO Scientific Committee. Qeqertarsuaq, 10.- 14. april.

ICES North Western Working Group, NWWG, ICES Nordvestatlantiske Arbejdsgruppe vedrørende bestandsvurdering af bl.a. torks, hellefisk og rød fisk. København, 21.- 29. April.

NetIce Workshop, Nordiske havis studier og netværk, Nuuk, 22.-24. April.

ICES, WGCRA, Krabbe assessment og forskning, Brest, Frankrig, 27. april - 2. maj.

Carbon cycling in Arctic marine ecosystems: Case study Young Sound. Presentation at "After the melt" conference 5th - 7th May, University of Aarhus, Denmark.

After the Melt – An international Conference on Ecological Responses to Arctic Climate Change. Aarhus, 5.- 7. maj.

Deltagelse i Nordisk arbejdsgruppemøde til udvikling af programmet om konsekvenser af klimaforandringerne på naturressourcer i Norden. København. 26.- 28. maj.

Guidance for the Minister of Foreign Affairs of Denmark, USA, Russia, Canada, Norway and premier of Greenland to Ilulissat glacier. Arctic Ocean Conference. Ilulissat. 27th - 29th May.

60th meeting of the IWC Scientific Committee. Santiago, Chile. 1.- 16. juni.

NAFO Scientific Council. Bestandsvurdering af fiskebestande i Nordvestatlanten. Halifax Canada. 4. juni-19. juni.

Society for Molecular Biology and Evolution SMBE Annual Meeting. Barcelona, Spain. 5.- 8. juni.

ADCP workshop AWI, 'Freshlink', Bremerhaven, Germany, 18. juni.

NAMMCO videnskabelige arbejdsgruppe om grindehval; København, 6.- 8. juli.

Islandsk/Grønlandsk samarbejds møde, koordinering af forskningsaktiviteter i farvandet mellem Island og Grønland, Nuuk, 27. - 30. Juli.

Conference on the Acoustic Communication by Animals. Oregon State University, USA. 12. - 15. august.

ICES/NAFO Working Group on harp and hooded seals. Tromsø, Norge. 27.- 30. august.

Sømile Plankton Workshop, K. Differences in plankton community structure in a West Greenland Fjord, Sømilestationen Dragerrup. 28.- 29. August.

ICES annual science conference. Præsentation vedr. Havisalgernes rolle i den pelagiske opblomstring. Halifax, Canada, september.

KVUG seminar. Kangerlussuaq, september.

Circumpolar Biodiversity Monitoring Program (CBMP) møde, "Developing Integrated and Sustained Arctic Terrestrial and Freshwater Biodiversity Monitoring Networks". Vancouver, British Columbia, Canada. 11.- 12. september.

Third International Symposium on Biomolecular Archaeology ISBA 3. York, UK. 14.- 16. september.

NAFO videnskabelige udvalg, NAFO årsmøde; formanden i STACFIS (stående udvalg for videnskab om fiskeri); Vigo, Spanien, 22.- 26. september.

KVUG møde: København, Danmark. 24.-25. september.

Planlægningsmøde for isbjørnestudier. København. 25.- 26. september.

CAFF Board Meeting. Ilulissat, 30. september – 2. oktober.

NAFO, Scientific council meeting, oktober, København.

FreshNor workshop on 'Observational challenges in establishing a better freshwater budget for the Nordic Seas for now and in the near future', Reykjavik, Iceland, 6.- 7. oktober.

NISE workshop, 'The challenge of observing freshwater fluxes in the Godthåbsfjord system', Selfoss, Iceland, 7. – 8. Oktober.

NAFO/ICES rejemøde. Biologisk vurdering af rejer i Nord Atlanten. København, Danmark. 22.- 30. oktober.

NAFO videnskabelige udvalg rejemøde; ansvarlig for bestandsvurdering, rejer i Vestgrønland. København, 22.-30. Oktober.

7th International Flatfish Symposium, fladfiskesymposium. Sesimbra, Portugal, 1. – 6. november.

12th North American Caribou Workshop, "Integrating Understanding Across Ecotypes". Happy Valley, Labrador, NFLD, Canada. 3.-5. november.

Third North American Sea Duck Conference. Quebec City, Canada. 10. - 14. november.

KYSTogFISK workshop, "Hybrid management systems and their impact on the industry and the local communities", Roskilde, 11.-12. november.

Møde i Canadian National Marine Mammal Peer Review Committee (ekstern revisor), Nanaimo, B.C., Canada, 17.- 20. november.

CITES Non-Detriment Findings Workshop. Cancun, Mexico. 17. – 22. november.

Sea ice biogeochemistry – an over looked factor in the climate system? Presentation at Zackenberg symposium, Danish Polar Center, København, 22. november.

Deltager som tilfornordnet til Hjemmestyrets forhandlinger med EU: København, 24. november.

5th CARMA (CircumArctic Rangifer Monitoring & Assessment); Circumpolar monitoring of Rangifer populations, "Putting it Together". Vancouver, British Columbia, Canada. 2. - 4. december.

IWC West Greenland minke whale assessment meeting. Cape Town, Sydafrika. 6.- 10. december.

International stock assessment mini-workshop at the University of Cape Town. Cape Town, Sydafrika. 8.- 12. december.

Marine monitoring and research studies in Greenland. T18 Marine productivity and biogeochemical fluxes in the changing Arctic. Arctic Change, Québec, Canada, 9.- 12. december.

Linking Ice Sheet Freshwater Discharge and Marine production in Greenland via Fjord Circulation. 'FreshLink', an Interdisciplinary Project Involving Researchers from Multiple Countries. Eos Trans. AGU, 89(53), Fall Meeting 15th - 19th December San Francisco, US.

Nationale møder

Tilfornordnet til Fiskeri Rådet (løbende møder i 2008)

GN repræsentant i Fiskerikommissionen (løbende møder i 2008)

Deltagelse i flere af fiskerirådets torskeforvaltningsgruppemøder, Nuuk.

Høringsmøder, ALCOA SMV-informationsmøder. Nuuk, Maniitsoq og Sisimiut. 8. - 15. januar.

Seminar for GFLK's fiskeriobservatorer. 8. januar, Nuuk.

Surveyworkshop, evaluering af surveyarbejdet. 9. – 21. januar, Nuuk.

Fangerseminar. Nuuk, 19. – 21. februar.

Koordineringsmøde Nuuk & Zackenberg Ecological Research Operations. DMU, Roskilde. 27. - 28. februar.

Femte Dansk Havpattedyrssymposium. Naturhistorisk Museum, Aarhus Universitet. Århus, 29. februar.

ECOGREEN møde, København, 12. Marts.

FreshLink møde, København, 14. marts.

Dialogmøde med KNAPK og hjemmestyre, PaFu afdelingen. Pinngortitaleriffik, Nuuk. 27. marts.

Pattedyrmøde 2008. Dansk Pattedyrforening. Hillerød, 28. marts.

Fugle Arbejdsgruppen (FAG) – bredt sammensat arbejdsgruppe omkring ændring af Fuglebekendtgørelsen. Pinngortitaleriffik, Nuuk. 28.- 29. april og 26. maj.

Grønlands Naturinstitut og DMI workshop, Nuuk, 3. September.

Seminar om det åbne land, DIM. Skt. Georgsgilde, Nuuk. 16.- 17. oktober.

Evalueringsmøde NERO/ZERO working groups. Dansk Polar Center, København. 19. - 20. november.

Møde for danske fagornitologer. Kalø, 21. november.

FreshLink møde, København, 11. december.

Feltarbejde

Årlig Survey 2008 med R/V Paamiut. Tre uger Nuuk - Ilulissat.

MarinBasis-Nuuk, collection of benthic samples for long time series in respect of Climate change, Kobbefjord, Nuuk.

Bundfauna produktion og vækstdynamik, hver 14. dag, Kobbefjord

MarinBasis-Nuuk, Indsamling af lang tids-serie af oceanografiske parametre i et klimaperspektiv. Hver måned, Godthåbsfjorden.

Gydeprojekt, modenhed hos indenskærs torsk, månedlig indsamling, Godthåbsfjorden.

Prøvetagning af havis, december - april, omkring Nuuk.

Regelmæssige hydrografiske målinger i Kobbefjord, januar - oktober, Kobbefjord.

Prøvetagning i Kobbefjord, februar og maj.

Indsamling af data fra gydende torsk, Sisimiut, 4. - 11. februar.

Indsamling af måleprøver fra vinterfiskeriet efter hellefisk og forberedelse til spørgeskemaundersøgelse, Uummanaq, Saattut, Ikerasak og Ukkusissat. 26. februar- 7. marts.

Indsamling af måleprøver fra vinterfiskeriet efter hellefisk, 26. februar - 7. marts, Ilulissat.

MarinBasis, Nuuk - månedligt feltarbejde. Godthåbsfjord. Marts-oktober 2008.

Mærkning og satellitsporing af isbjørne i Østgrønlandsisen, 1. marts - 6. april.

Caribou Demografic, flokstruktur og distribution for Akia-Maniitsoq bestanden. Akia-Nordlandet, Nuup Kommune. 3. - 18.marts.

Forberedelse til spørgeskemaundersøgelse, Upernavik, Aappilattoq, Tasiusaq og Innaarsuit, 8. - 13. marts.

Fresh-Link, Studere ændringerne i Grønlands indlandsis randområde, Kapisillit, 9.- 11. marts.

Fresh-Link, Studere ændringerne i Grønlands indlandsis randområde, Kapisillit, 16.- 18. marts.

Bongo indsamling m. Erisaalik, Nuuk, 18. marts.

Fresh-Link, Studere ændringerne i Grønlands indlandsis randområde, Kapisillit, 23.- 25. marts.

Mærkning og satellitsporing af hvalrosser i drivisen vest for Sisimiut, 25. marts - 8. april.

Caribou Biomass, indsamling og prøvetagning af 47 rensdyr fra Akia-Maniitsoq bestanden til CARMA, det internationale

samarbejdsprojekt angående fysisk kondition hos rensdyr under klimaændringer. Akia-Nordlandet, Nuup Kommune. 27. marts - 18.april.

Bundfauna indsamling, Nipisat Sund, 1.- 3. april.

Spring bloom production and secondary production in Disko Bay, Arktisk Station, 12. - 25. april.

GreenArc, Biokemiske undersøgelser af is, vandsøjle samt sediment, Nordpolen, 14. - 27. april.

Bongo indsamling m. Erisaalik, Nuuk, 16. april.

Regelmæssige hydrografiske målinger i indre Godthåbsfjord, april - december, Godthåbsfjord.

Undersøgelser af havisalgesamfund, Kobbefjord april 2008.

Flytælling af hvalros og observations-flyvning over havis, Vestgrønland. April.

Diverse Grønlandshvalundersøgelser, Disko Bugt. April.

Rideundersøgelser i Nuup Kangerlua. April - juli.

Rensdyrsporing, påsætning af satellit-halsbånd på 40 rensdyr fra Akia-Maniitsoq bestanden. Til overvågning af rensdyrenes anvendelse af græsningsarealer, deres sæsonbevægelser, kælvningsområder og anden aktivitet, Maniitsoq og Nuuk Kommune. 30. april - 7. maj.

MarinBasis Nuuk, Benthos, Kobbefjord, 1. - 10. maj.

Undersøgelse af grønlandshvalens fourageringsadfærd med DTAG. Qeqertarsuaq, 1. - 23. maj.

Undersøgelser af effekten af hvalsafari på pukkelhvalers dykkeadfærd, samt optælling af pukkelhvaler med survey og teodolit til Nuuk Basis. Godthåbsfjorden, 1. maj - 1. september.

MarinBasis, fiskelarver, månedlig indsamling, Godthåbsfjorden, samt 11. - 14. maj.

Undersøgelse af site fidelity af pukkelhvaler i Godthåbsfjorden med foto-identifikation. Samt optælling af pukkelhvaler til Nuuk Basis. Godthåbsfjorden, 1. maj - 1. september.

BioBasis, monitorering. Kobbefjord, Nuuk. 23. maj - 26. september.

Undersøgelse af pukkelhvalens fourageringsadfærd i Godthåbsfjorden med DTAG. 26. maj - 13. juni.

Pukkelhvalmærkning i Disko Bugten. Juni.

Undersøgelser af vandkemi og fluorescens langs en klimagradient. Juni 2008. Godthåbsfjord.

Fugletællinger for MarinBasis, Nuuk, Qeqertannguit, Kobbefjorden, Qarajat Qeqertat og Nunngarussuit området. Nuuk, 5. juni - 3. juli.

Fly-survey efter edderfugle og spættede sæler i Sydøstgrønland, 9. - 29. juni

Mærkning og satellitsporing af hvalrosser i drivisen i Ikeq/Smith Sund. Qaanaaq, 10. juni - 11. juli.

Ungtorskesurvey, ungtorsk indeks, Godthåbsfjorden 23. - 25. juni, Sydgrønland, 3. - 16. juli. ,

Torskegydeprojekt, [dato](#), Paamiut og Qaqortoq.

Reje/fisketogt, Ilulissat - Nuuk, 5. - 24. juli.

Garnsurvey Nuuk området, 23.- 27. juni; 11. og 18. juli.

Krabbemonitering med Nanna L. Sisimiut og Disko Bugt 28. juni - 21. juli.

Genfangst af terner og sabinemåger udstyret med data loggers, samt reproduktionsstudier. Sandøen, Young Sund, Nordøstgrønland. 7. juli - 26. august.

Hellefisketogt, Nuuk, 19. september - 3. oktober.

Opsætning af kamera til monitorering af spættet sæl i elven Majoqqaq. Maniitsoq, 11. juli.

Mærkning og satellitsporing af hvalrosser i Young Sund. Østgrønland, 16. - 28. juli.

Havfugleundersøgelser i forbindelse med KANUMAS Vest olieeffterforskningsområde, samt monitorering af lomvier og rider. Nordlige Upernavik og Qaanaaq, 21. juli - 16. august.

EcoGreen, Indsamling af oceanografiske parametre og forsøg med zooplankton i et klimaperspektiv, Godthåbsfjorden, 22. juli - 8. august.

Indsamling af prøver fra narhvalfangst. Qaanaaq, 22. juli - 16. august.

ECOGREEN togt i Godthåbsfjorden - sedimentarbejde, 23. juli - 4. august.

EcoGreen (DANA), fiskelarver, Godthåbsfjorden, 23. juli - 3. august.

MarinBasis Zac., årlige monitoringsprogram af Young Sund, NØ Grønland. 27. juli - 20. august.

Fugletælling, månedligt efterår-vinter, Nipisat Sund.

MarinBasisZackenbergs. Daneborg, NØ Grønland, august.

Lakseindsamlingsprojekt i Nuuk, samt koordinator for det internationale team af indsamlere. 1. august - 31. oktober.

Narhvaloptælling, Østgrønland, august.

Narhvalmærkning, Qaanaaq, august.

Bongo indsamling m. Erisaalik, Nuuk, 4. aug.

Rekognoscering for narhvalmærkning i Østgrønland. 5. - 21. august.

Garntogt efter hellefisk med chartret kutter Nuuni, Disko Bugten, 8.- 22. August.

Kanumas, collection of benthic samples for geochemical data, basic transect survey of the Kanumas West area, 12th - 26th August 2008.

Trawlsurvey med Paamiut (Østgrønland) 13. august- 3. september.

Kombineret hellefisk- og reje/fiskesurvey, undersøgelse af hellefiskebestanden ved Østgrønland. Danmarksstrædet, Grønland, 31. august - 17. september.

Forberedelse af satellitsporingsprojekt, samt opsætning af kamera til monitorering af spættet sæl. Aapilattoq, Nanortalik. 10. - 16. september.

Survey efter hellefisk i NAFO division 1C og 1D. Nuuk. 17. september - 7. oktober.

Hellefisketogt, Nuuk, 19. september - 3. oktober.

Bongo indsamling m. Erisaalik, Nuuk, 19. september.

Optælling af vandfugle i Nipisat Sund, Nuuk, 24. september - 11. december.

Narhvalmærkning, Niaqornat, november.

Bongo indsamling m. Erisaalik, Nuuk, 22. december.

Et automatisk lydoptager, udsat i oktober 2007 blev hentet og downloaded. Det indeholdt 11 måneders kontinuerlig under-vandlydoptagelse. Davis Strædet, September (R/V KNORR, WHOI/APL, Seattle)

Udgivelser

Bay, C., Aastrup, P. & Nymand, J. 2008. The NERO line. A vegetation transect in Kobbefjord, West Greenland. National Environmental Research Institute, Aarhus University, Denmark. 40 p. - NERI Technical Report no. 693.

Blicher, M. E., Josefson, A., Batty, P., Schieder, D., Sejr, M. K., Hansen J and Rysgaard, S. (2008) Cruise report Kanumas West August 2008.

Blicher, M.E., Josefson A., Batty P., Schieder D., Sejr, M.K., Hansen J., Rysgaard S. (2008) Cruise Report Kanumas West 2008: Benthic fauna in ecological key areas along the coast of Northwest Greenland. Greenland Institute of Natural Resources, Nuuk and National Environmental Research Institute, Denmark

Boertman, D., Johansen, K., Rasmussen, L.M., Schieder, D., Ugarte, F., Mosbech, A., Frederiksen, M. and Bjerrum, M.. (udkast 2008) Preliminary strategic environmental impact assessment of hydrocarbon activities in the KANUMAS East assesment area. National Environmental Research Institute and Greenland Institute of Natural Resources.

Boertmann, D., Rasmussen, L.M., Ugarte, F., Mosbech, A., Johansen, K., Schieder, D., Frederiksen, M. and Bjerrum, M. (udkast 2008). Preliminary strategic environmental impact assessment of hydrocarbon activities in the KANUMAS West assesment area. National Environmental Research institute and Greenland Institute of Natural Resources.

Born, E.W., A. Heilmann, L. Kielsen Holm & K. Laidre 2008. Isbjørne i Nordvestgrønland - En interviewundersøgelse om fangst og klima, 2008. Pinngortitaleriffik - Grønlands Naturinstitut Teknisk Rapport Nr. 70: 112 pp.

Born, E.W., A. Heilmann, L. Kielsen Holm & K. Laidre 2008. Nannut Kalaallit Nunaata avannaata kitaani - Piniarneq silallu pissusaa pillugit apersuilluni misissuineq, 2006. Pinngortitaleriffik - Nalunaarusiaq Teknikkimut tunngasooq Nr. 70: 116 pp.

Burmeister, AD. 2008. Assessment of snow crab in West Greenland 2008 Teknisk Rapport nr.74, Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut, 48 pp.

Clausen, M.B. & Rasmussen, L.M. 2008. Hedehøg i Danmark ynglesæsonen 2008 - arbejdsrapport fra Projekt Hedehøg. Dansk Ornitologisk Forening. 23 s.

Cuylar, C. 2008. Intern feltrapport til GN, Caribou Satellite Collar Deployment. Field Report, GN Project No. 4235. 21 sider.

Cuylar, C. 2008 Intern rapport til CAFF og GN, Circumpolar Biodiversity Monitoring Program (CBMP) Workshop Vancouver, 11.-12. september 2008. 4 sider.

Mikkelsen, DM, S. Rysgaard, J. Mortensen, A. Retzel, R. Nygaard, T. Juul-Pedersen, M. K. Sejr, M. E. Blicher, D. Krause-Jensen, P. Bondo Christensen, A. Labansen, C. Egevang, L. Witting, T. K. Boye, M. Simon, J. Nymand, P. Aastrup and M. Frederiksen 2008. "The MarineBasic Programme 2007" i Jensen, L.M. & Rasch, M. (Eds.) 2008. Nuuk Ecological Research Operations, 1st Annual report, 2007. Danish Polar Center, Danish Agency for Science, Technology and Innovation, Ministry of Science, Technology and Innovation, 2008.

Dietrich R., R. Endler, J. Harff, B. Hentzsch, J. B. Jensen, A. Kuijpers, N., Krauss, T. Leipe, J. Lloyd, N. Mikkelsen, M. Moros, G. Nickel, K. Perner, A., Richter, N. Risgaard-Petersen, S. Rysgaard, T. Richter, P. Sandgren, V., Sheshenko, I. Snowball, E. Trost, J. Waniek,

- W. Weinrebe, A. Witkowski (2008). Deglaciation history, coastal development, and environmental change during the Holocene in western Greenland. Cruise Report R/V MARIA S. MERIAN. Cruise MSM 05/03. June 15 to July 4, 2007. West Greenland.
- Egevang, C., I. J. Stenhouse, Lars Maltha Rasmussen, Mikkel Willemoes & Fernando Ugarte.** 2008. "Field report from Sandøen, Northeast Greenland, 2008" Feltrapport, Grønlands Naturinstitut, 13 sider.
- Egevang, C.** 2008. "Forstyrrelser i grønlandske havfuglekolonier, med speciel fokus på ynglende havterner på Kitsissunnguit (Grønne Ejland), Disko Bugt". Teknisk rapport nr. 71, Grønlands Naturinstitut, 21 sider.
- Egevang, C. & Stenhouse, I. J.** 2008. Mapping long-distance migration in two Arctic seabird species p. 74-76 i Klitgaard, A.B. and Rasch, M. 2008 (eds.). Zackenberg Ecological Research Operations, 13th Annual Report, 2007. Danish Polar Center, Danish Agency for Science, Technology and Innovation, Ministry of Science, Technology and Innovation.
- Johansen, P., Aastrup, P., Boertmann, D., Glahder, C., Johansen, K., **Nymand, J., Rasmussen, L.M.** & Tamstorf, M. 2008: Aluminiumsmelter og vandkraft i det centrale Vestgrønland. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. 110 s. – Faglig rapport fra DMU nr. 664.
- Merkel F.R., Barry T.** (red.). 2008. Seabird harvest in the Arctic. CAFF International Secretariat, Circumpolar Seabird Group. -CAFF Technical Report 16: 77 s.
- Merkel F.R., Christensen T.** 2008. Seabird harvest in Greenland. I: Merkel F, Barry T (red.). Seabird harvest in the Arctic. CAFF International Secretariat, Circumpolar Seabird Group. -CAFF Technical Report 16: 41-49.
- Merkel F. R.** 2008. Bestandsstatus for ederfuglen i Ilulissat, Uummannaq og Upernavik kommuner, 2001 - 2007. Resultater fra overvågning gennemført af lokale optællere i samarbejde med Grønlands Naturinstitut. Grønlands Naturinstitut. Teknisk rapport 73: 36 s.
- Mikkelsen, D. M., Rysgaard, S., Mortensen, J., Retzel, A., Nygaard, R., Juul-Pedersen, T., Sejr, M., Blicher, M., Krause-Jensen, D., Christensen, P. B., Labansen, A. L., Egevang, C., Witting, L., Boye, T. K., Simon, M.** (2008) Nuuk Basic: The Marine Basic Program 2007. In Jensen LM and Rasch M (Eds.) Nuuk Ecological Research Operations, 1st Annual Report, 2007 – Copenhagen, Danish Polar Center, Danish Agency for Science, Technology and Innovation, Ministry of Science, Technology and Innovation.
- Mikkelsen, D.M.; Rysgaard, S.; Mortensen, J.; Retzel A.; Nygaard, R.; Juul-Pedersen, T.; Sejr, M.K.; Blicher, M.E.; Krause-Jensen, D.; Christensen, P.B.; Labansen, A.L.; Egevang, C.; Witting, L.; Boye, T.B. & Simon, M.** (2008). NuukBasic: the MarineBasic monitoring program 2007.
- Rasmussen, L.M.** 2008: The Danish Wadden Sea as Breeding Ground and Crossroads for Birds. DOF rapport 1. Svendborg Tryk. 65 s. http://www.dof.dk/sider/images/stories/naturpolitik/naturpolitik/dokumenter/vadehavsrapport_2008_dof.pdf
- Rysgaard, S.; Frederiksen, M.; Mikkelsen, D.M.; Juul-Pedersen, T.; Arendt, K.E.; Krause-Jensen, D.; Sejr, M.K. & Blicher, M.** (2008). MarineBasicNuuk – sampling manual for the field program.
- Rysgaard, S.; Arendt, K.; Frederiksen, M.; Mortensen, J.; Egevang, C.; Labansen, A.L.; Witting, L.; Simon, M.; Toudal, L. & Mikkelsen, D.M.** (2008). NuukBasic: the MarineBasic monitoring program 2005-06.
- Rysgaard, S., Arendt, K., Frederiksen, M. S., Egevang, C., Labansen, A., Mortensen, J., Simon, M., Pedersen, L. T., Witting, L., Bergström, B., Mikkelsen, D. M.** (2008) Nuuk Basic: The Marine Basic Program 2005-2006. In Jensen LM and Rasch M (Eds.) Nuuk Ecological Research Operations, 1st Annual Report, 2007 – Copenhagen, Danish Polar Center, Danish Agency for Science, Technology and Innovation, Ministry of Science, Technology and Innovation.
- Schmidt, H.C.** 2008. Rapport/dagbog fra Ittoqqoortoormiit/Scoresbysund for perioden 5. august til 21. august 2008. Forundersøgelser for mærkning af narhvaler i Scoresbysund fjord. Intern feltrapport. 8 sider.
- Sejr, M. K., **Rysgaard, S., Mikkelsen, D., Frederiksen, M., Frandsen, E. R., Lennert, K., Juul-Pedersen, T.** (2008) The MarinBasic programme. Report 2007. In: Jensen LM and Rasch, M. (eds.) Zackenberg Ecological Research Operations, 13th Annual Report, 2007. - Copenhagen, Danish Polar Center, Danish Agency for Science, Technology and Innovation, Ministry of Science, Technology and Innovation, 2008.
- Sejr, M.K.; Rysgaard, S.; Mikkelsen, D.; Frederiksen, M.; Frandsen, E.; Lennert, K. & Juul-Pedersen, T.** (2008). ZackenbergBasic: the marine monitoring program 2007.

Videnskabelige artikler

Dietz R, Bossi R, Rigét FR, Sonne C, **Born E. W.** 2008. Increasing Perfluorinated Acids in East Greenland Polar Bears (*Ursus maritimus*) - a new toxic threat to the Arctic bears. *Environ Sci Technol* 42(7): 2701-2707.

Dietz, R., **M. P. Heide-Jørgensen**, P. Richard, J. Orr, K. L. **Laidre**, and H. C. **Schmidt**. 2008. Movements of narwhals (*Monodon monoceros*) from Admiralty Inlet monitored by satellite telemetry. *Polar Biology*. 31: 1295-1306.

Egevang, C. & D. Boertmann 2008. "Ross's Gulls (*Rhodostethia rosea*) Breeding in Greenland: A Review, with Special Emphasis on Records from 1979 to 2007." *Arctic* 61(3): 322-328.

Gebbink WA, Sonne C, Dietz R, Kirkegaard M, Rigét FF, **Born E. W.**, Muir DCG, Letcher RJ 2008. Tissue-specific congener composition of organohalogen and metabolite contaminants in East Greenland polar bears (*Ursus maritimus*). *Environ Pollut* 152:621-629.

Gebbink WA, Sonne, C, Dietz R, Kirkegaard M, **Born E. W.**, Muir DCG, Letcher RJ 2008. Target Tissue Selectivity and Burdens of Diverse Classes of Brominated and Chlorinated Contaminants in Polar Bears (*Ursus maritimus*) from East Greenland. *Environ Sci Technol* 42:752-759.

Heide-Jørgensen, M. P., D. L. Borchers, **L. Witting**, **M. J. Simon**, **K. L. Laidre**, **A. Rosing-Asvid**, and D. Pike. In Press. Final estimates of large whale abundance in West Greenland waters from an aerial survey in 2005. *Journal of Cetacean Research and Management*

Heide-Jørgensen, M. P., R. Dietz, **K. L. Laidre**, P. Nicklen, **E. Garde**, P. Richard, J. Orr. 2008. Resighting of a narwhal (*Monodon monoceros*) instrumented with a satellite transmitter. *Arctic* 61(4). 395-399.

Holfort, J., E. Hansen, S. Østerhus, S. Dye, S. Jonsson, J. Meincke, **J. Mortensen**, and M. Meredith, 2008, Freshwater Fluxes East of Greenland, In *Arctic-Subarctic Ocean Fluxes*, Springer, 263-287.

Holland, D.M., R.H. Thomas, B. deYoung, M.H. Ribergaard, and **B. Lyberth**, 2008: Acceleration of Jakobshavn Isbrae Triggered by Warm Subsurface Ocean Waters. *Nature Geosci.*, 28 September, doi:10.1038/ngeo316.

Hovgård H and **K. Wieland**, 2008. Fisheries and environmental aspects relevant for the emergence and decline of atlantic cod (*Gadus morhua*) in West Greenland waters. In : Resilience of Gadid stocks to fishing and climate change. Fairbanks, Alaska, 2008 pp. 89-110.

Juul-Pedersen, T., Michel, C., Gosselin, M., Seuthe L. (2008). Seasonal changes in the sinking export of particulate material under first-year sea ice on the Mackenzie Shelf (western Canadian Arctic). *Marine Ecology Progress Series*, Vol. 353, p. 13-25

Juul-Pedersen, T., Michel, C., Gosselin, M. (2008). Influence of the Mackenzie River plume on the sinking export of particulate material on the shelf. *Journal of Marine Systems*, Vol. 74, p. 810-824

Kingsley, M.C.S., **K. Wieland**, **B. Bergström** and **M. Rosing**. 2008. Calibration of bottom trawls for northern shrimp. *ICES J. Mar. Sci.* 65: 873-881.

Kreutzer, M., Kreutzer, R., Siebert, U., Müller G., Reijnders, P., Brasseur, S., Härkönen, T., Dietz, R., Sonne, C., **Born E.W.**, Rigét, F.F. Baumgärtner, W. 2008. In search for virus carriers of the 2002 phocine distemper virus outbreak in European harbour seals. *Arch Virology* 153:187-192.

Laidre, K. L., **M. P Heide-Jørgensen**, J. Nyland, A. Mosbech, and D. Boertmann. 2008. Latitudinal gradients in sea ice and primary production determine Arctic seabird colony size in Greenland. *Proceedings of the Royal Society B*. 275: 2695-2702, doi:10.1098/rspb.2008.0874

Laidre, K.L., I. Stirling, L. Lowry, Ø. Wiig, **M. P. Heide-Jørgensen**, and S. Ferguson. 2008. Quantifying the sensitivity of arctic marine mammals to climate-induced habitat change. *Ecological Applications* 18(2): S97-S125.

Lindstrøm, C., L. Bachmann, L.W. Andersen, **E.W. Born**, U. Arnason, K.M. Kovacs, C. Lydersen, A.V. Abramov & Ø. Wiig 2008. The Laptev Sea walrus *Odobenus rosmarus laptevi*: an enigma revisited. *Zoologica Scripta* doi:10.1111/j.1463-6409.2008.00364.x

Lilly, G.R., **Wieland, K.**, Rotschild, B. Sundby, S., Drinkwater, K., Brander, K., Ottersen, G., Carscadden, J. Stenson, G., Chouinard, G., Swain, D., Daan, N., Enberg, K., Hammill, M., **Rosing-Asvid, A.**, Svedäng, H. and Vázquez, A. 2008. Decline and recovery of Atlantic cod (*Gadus morhua*) stocks throughout the North Atlantic. In: Resiliency of gadid stocks to fishing and climate change, Edited by K.G. H., K. Drinkwater, J.N. Ianelli, J.S. Link, D.L. Stram, V. Wespestad, and D. Woodby. Alaska Sea Grant College Program, Fairbanks, Alaska. Pp 39-66.

Mikkelsen, D., Rysgaard, S., Glud, R. N. (2008) Microalgal composition and primary production in Arctic sea ice: a seasonal study from Kobbefjord (Kangerluarsunnguaq), West Greenland. *Marine Ecology Progress Series* 368:65-74.

Mikkelsen, D.M., Rysgaard, S. & Glud, R.N. 2008. Annual variation in algal composition, primary production and nutrient dynamics of an arctic sea ice community. *Marine Ecology Progress Series* 368:65-74.

Puebla, O., Sévigny, JM, Sainte-Marie, B., Brêthes, JC., **Burmeister, AD.**, Dawe, E. G. and Moriyasu, M. (2008). Population genetic structure of the snow crab (*Chionoecetes opilio*) at the Northwest Atlantic scale. *Can. J. Fish. Aquat. Sci.*, vol65, pp: 425-436.

Rasmussen, L.M. & Gillings, S. 2008. Results of a coordinated count of Eurasian Golden Plovers *Pluvialis apricaria* in Northern Europe, October 2003. *Wader Study Group Bull.* 114: 60-64.

Rosing-Asvid, A. 2008. A new harp seal whelping ground near South Greenland. *Mar. Mammal. Sci.*, 24(3): 730-736.

Rush SA, Borgå K, Dietz R, **Born E.W.**, Sonne C, Evans T, Muir DCG, Letcher RJ, Norstrom RJ, Fisk AT 2008. Geographic Distribution of Selected Elements in the Livers of Polar Bears from Greenland, Canada and the United States. *Environ Pollut* 153:618-626.

Rysgaard, S., Glud, R. N., Sejr, M. K., Blicher, M. E., Stahl, H. J. (2008). Denitrification activity and oxygen dynamics in Arctic sea ice. *Polar Biology* 31:527-537.

Solan, M., **Batty, P.**, Bulling, M., Godbold, J.A (2008) How biodiversity affects ecosystem processes: implications for ecological revolutions and benthic ecosystem function. *Aquatic Biology*, 2:289-301.

Sonne, C., Bossi R, Dietz R, Leifsson PS, Rigét FF, **Born E.W** 2008. The Potential Correlation between Perfluorinated Acids and Liver Morphology in East Greenland Polar Bears (*Ursus maritimus*). *Toxicol Environ Chem* 90:275-283.

Sonne C, Dietz R, **Born E.W.**, Leifsson PS and Andersen S 2008. Is there a link between Hypospadias and organochlorine exposure in East Greenland Sledge Dogs (*Canis familiaris*)? *Ecotoxicol Environ Safety* 69:391-395.

Stafford, K., S. E. Moore, **K. L. Laidre**, and **M. P. Heide-Jørgensen.** 2008. Bowhead whale springtime song offshore West Greenland. *J of Acoustical Society of America* 124(5): 3315-3323.

Taylor MK, Laake J, McLoughlin PD, Cluff HD, **Born E.W.**, **Rosing-Asvid A.**, Messier, F. 2008. Population parameters and harvest risks for polar bears (*Ursus maritimus*) of Kane Basin, Canada and Greenland. *Polar Biol* (2008) 31:491-499.

Wiig, Ø., J. Aars & **E.W. Born** 2008. The effects of climate change on polar bears. *Science Progress* 91(2): 151-173.

Witting, L. 2008. Inevitable evolution: Back to The Origin and beyond the 20th century paradigm of contingent evolution by historical natural selection. *Biological Reviews*, 83:259-294

Mødedokumenter

Boje, J. & K. Sünksen. 2008. The fishery for Greenland halibut in ICES Div. XIVb in 2007. *ICES NWWG*, 21. - 29. april, 14 pp.

Burmeister, AD. ICES, WG CRAB: Stock status of snow crab in West Greenland waters. (endnu ikke trykt i ICES regi)

Hammeken. N., Siegstad, H. 2008. An assessment of the shrimp stock in Denmark Strait – off Eastgreenland. *NAFO SCR document.* 08/72. Serial No. 5604 (6pp).

Heide-Jørgensen, M.P. Rate of increase and current abundance of humpback whales in West Greenland. *IWC SC/M08/AWMP6.*

Heide-Jørgensen, M.P. Abundance of fin whales in West Greenland in 2007. *IWC SC/M08/AWMP7.*

Heide-Jørgensen, M.P., K. L. Laidre, Ø. Wiig, L. Bachmann, C. Lindqvist, L. Postma, L. Dueck, M. Lindsay, D. Tenkula. Segregation of sexes and plasticity in site selection of bowhead whales. *SC/60/BRG19*

Heide-Jørgensen, M. P. Susan E. Cosens, Larry P. Dueck, **Kristin Laidre**, Lianne Postma. Baffin Bay-Davis Strait and Hudson Bay-Foxe Basin Bowhead whales: A reassessment of the two-stock hypothesis. *IWC SC/60/BRG20*

Heide-Jørgensen, M.P., K. L. Laidre and S. Fossette. Re-analysis of a re-analysis of a Canadian bowhead survey. *IWC SC/60/BRG21*

Heide-Jørgensen, M. P. and K. L. Laidre. Fluctuating abundance of minke whales in West Greenland. *IWC SC/60/AWMP5*

- Heide-Jørgensen, M.P., K.L. Laidre, R.G. Hansen, M. Rasmussen, M.L. Burt, D.L. Borchers, R. Dietz and J. Teilmann.** Revised abundance estimates of humpback whales in West Greenland. IWC SC/60/AWMP7
- Hvingel, C., **J. Boje & K. Sünksen**, 2008. An assessment of the resource of Greenland halibut (*Reinhardtius hippoglossoides*) off East Greenland, Iceland and the Faroe Islands. ICES NWWG, 21. – 29. april, 20 pp.
- Jørgensen O.A.** 2008. Survey for Greenland Halibut in NAFO Divisions 1C-1D, 2007. NAFO SCR Doc. 08/17.
- Jørgensen O.A.** 2008. Assessment of the Greenland Halibut Stock Component in NAFO Subarea 0 A + Div. 1A offshore + Div. 1B-1F. NAFO SCR Doc. 08/35.
- Laidre, K. L., P. Heagerty, M. P. Heide-Jørgensen, L. Witting, and M. Simon.** Sexual segregation of common minke whales (*Balaenoptera acutorostrata*) and sex ratio of catches in Greenland. IWC Meeting, AWMP, Santiago, Chile.
- Lyberth, B. & Boje J.,** 2008, An Assessment of the Greenland Halibut Stock Component in NAFO Division 1A Inshore, NAFO, SCR doc. 38/08, Serial No. N5539
- Nygaard R., K. Sünksen O.A. Jørgensen.** 2008. Biomass and Abundance of Demersal Fish Stocks off West Greenland Estimated from the Greenland Shrimp Survey 1988-2007. NAFO SCR Doc. 08/28.
- Nygaard et al.** 2008. Assessment of Demersal Redfish in NAFO Subarea 1. NAFO SCR Doc 08/37.
- Nygaard et al.** 2008. Assessment of Other Finfish in NAFO Subarea 1. NAFO SCR Doc 08/41.
- Nygaard, R., K. Sünksen & O.A. Jørgensen,** 2008. Biomass and Abundance of Demersal Fish Stocks off West Greenland Estimated from the Greenland Shrimp Survey, 1988-2007. NAFO SCR Doc. 08/28, NAFO, juni, 28 pp.
- Kingsley, M.C.S.** 2008a. Catch table update for the West Greenland shrimp fishery. NAFO SCR Doc. 08/61 Ser. No. N559. NAFO videnskabelige udvalg rejemøde, 22.-30. October 2 pp.
- Kingsley, M.C.S.** 2008b. CPU series for the West Greenland shrimp fishery. NAFO SCR Doc. 08/62 Ser. No. N5591. NAFO videnskabelige udvalg rejemøde, 22.-30. october. 6 pp.
- Kingsley, M.C.S.** 2008c. The fishery for Northern Shrimp (*Pandalus borealis*) off West Greenland, 1970-2008. NAFO SCR Doc. 08/57 Ser. No. N5586.
- Kingsley, M.C.S.** 2008d. A provisional assessment of the shrimp stock off West Greenland in 2008. NAFO SCR Doc. 08/64 Ser. No. N5596.
- Kingsley, M.C.S.** 2008e. Indices of distribution and location of shrimp biomass for the West Greenland research trawl survey. NAFO SCR Doc. 08/78 Ser. No. N5610.
- Merkel F.R.** 2008. Status of action item 2.1b in the CAFF 2006 - 2008 Work Plan: Develop a framework and criteria to identify marine sensitive areas in the Arctic in cooperation with PAME and other Working Groups. CAFF Board Meeting, 12. - 14. februar, Nuuk. 5 s.
- Mikkelsen, D. M.; Rysgaard, S. & Glud, R.N.** 2008. Sea ice algae – seeding the ice edge pelagic bloom? Proceedings of ICES ASC 2008, Halifax, Canada
- Pampoulie, C. Danielsdottir, A. K., Berube, M., Palsbøll, P. J., Arnason, A., Gunnlaugsson, T., Ólafsdottir, D., Øien, N., **Witting, L.** and Vikungsson, G. A. 2008. Lack of genetic divergence among samples of the North Atlantic fin whale collected at feeding grounds: congruence among microsatellite loci and mtDNA in the new Icelandic dataset. IWC/SC/60/PFI11.
- Rosing-Asvid A.** 2008. Distribution patterns of Northwest Atlantic Harp seals in relation to population size. Working paper SEA: 179. ICES/NAFO Working group of harp and hooded seals.
- Siegstad, H.** 2008. Denmark/Greenland research report for 2007. NAFO SCS document 08/11. Serial No. N5516.
- Sünksen, K.,** 2008. A preliminary estimate of Atlantic cod (*Gadus morhua*) biomass in West Greenland offshore waters (NAFO Subarea 1) for 2008 and recent changes in the spatial overlap with Northern shrimp (*Pandalus borealis*). NAFO SCR Doc. 08/69, NAFO, oktober 2008. 10 pp.
- Sünksen, K.,** 2008. Discarded by-catch in shrimp fisheries in Greenlandic offshore waters 2006-2007. ICES NWWG, 21. – 29. april, 12 pp.
- Sünksen, K. & O.A. Jørgensen,** 2008. Survey for Greenland halibut in ICES Division 14B, June 2007. ICES NWWG, 21. – 29. april, 34 pp.
- Witting, L.** and Schweder, T. 2008. Lower confidence bound on population status from catch sex ratio: applied to minke whales off West Greenland. IWC/SC/M08/AWMP2 and SC/60/AWMP1.

Ziener, N., H. Siegstad. 2008. Results of the Greenland Bottom Trawl Survey for Northern shrimp (*Pandalus borealis*) Off West Greenland (NAFO Sub area 1 and Division 0A), 1988-2008. SCR DOC 08/71

Witting, L. 2008. Long-term safety of strike limits for large whales off West Greenland. IWC/SC/M08/AWMP3 and SC/60/AWMP2.

Witting, L. 2008. Further assessment simulations for West Greenland humpback whales. IWC/SC/M08/AWMP4.

Witting, L. 2008. A Bayesian assessment of West Greenland humpback whales. IWC/SC/60/AWMP3.

Witting, L. 2008. Assessment update for West Greenland fin whales. IWC/SC/M08/AWMP8 and SC/60/AWMP4.

Witting, L., Heide-Jørgensen, M. P., and Laidre, K. 2008. Intern rapport til den Grønlandske delegation. Det 60. møde for den Internationale Hvalfangstkommission's Videnskabelige Komite.

Witting, L. Heide-Jørgensen, M. P. and Ugarte, F. 2008. Greenland, narwhal (*Monodon monoceros*). CITES-NDF Workshop/WG 5-CS 7. http://www.conabio.gob.mx/institucion/cooperacion_internacional/TallerNDF/wg5.html

Ziener, N. & Siegstad, H., 2008. Results of the Greenland Bottom Trawl Survey for Northern shrimp (*Pandalus borealis*) Off West Greenland (NAFO sub area 1 and Division 0A), 1988-2008. SCR Doc. 08/71.

Anden formidling

Arendt, K., Juul-Pedersen, T., Batty, P., 2008, Foredrag INUTEK, Forankring af forskning i Grønland. Temaaften om eksternt finansierede forskningsprojekter ved Grønlands Naturinstitut, Grønlands Naturinstitut, 23. oktober.

Arendt, K. 2008, Forelæsninger, Klimaforandringernes indflydelse på fjord og hav, 8. September, Journalistskolen Ilmmarfik.

Burmeister, AD. Foredrag: Bestandsstatus for krabber 2008, kursus for Grønlands fiskerikontrollører og jagtbetjente. Nuuk, 5. januar.

Burmeister, AD. Foredrag: krabbefiskeriet – hvad gik der galt? kulturnat Grønlands Naturinstitut. Nuuk, 19. januar.

Burmeister, AD. Foredrag: Snow crab assessment and stock status. ICES, WG CRASB, Brest, Frankrig 27 april – 2 maj.

Burmeister, AD. Foredrag: Bestandsstatus og rådgivning for krabber 2009, Præsentation af rådgivningen for fiskeriet interesse organisationer, Grønlands Naturinstitut, Nuuk, 17. November.

Blicher, M.E. Foredrag, InuTek, Naturinstituttet og klimaforskning i Grønland, Nuuk Inutek. 23. Oktober.

Blicher, M.E. Interview, LeMonde newspaper (France) Naturinstituttet og klimaforskning, November 2008.

Born, E.W. Isbjørne – radioudsendelse i "Naturesyn". DR1 – juni.

Born, E.W. Isbjørne i Nordvestgrønland: En interviewundersøgelse. Foredrag ved Fangerseminaret i Nuuk, 19.- 21. februar.

Born, E. W., A. Heilmann (presenter), L. Kielsen Holm & **K. L. Laidre** 2008. Polar bears in Northwest Greenland – An interview survey about the catch and the climate. SIKU (IPY #166): Polar Residents Document Arctic Ice and Climate Change. ICASS VI Conference, Nuuk, Greenland, August 22th- 26th.

Cuyler, C. Kulturnatten Nuuk. Grønlandske Pattedyr: rensdyr, moskusokse, isbjørn, hvalros, sæl.

Cuyler, C. KNR-Radioudsendelse i "Videnskabens Verden" (hos Jens Brønden): Caribou Biomass samarbejdsprojektet med CARMA, hvor der var indsamlede 47 rensdyr fra Akia-Maniitsoq-bestanden. Sendt kl. 17.00, Grønland, 20. april.

Cuyler, C. KNR-Radioudsendelse i "Videnskabens Verden" (hos Jens Brønden): Rensdyrsporing, satellitmærkning af 40 rensdyr fra Akia-Maniitsoq.bestanden. Sendt kl. 17.00, d. 4. maj, Grønland.

Cuyler, C. Harvest impacts on caribou population dynamics in South West Greenland. Oral presentation at the 12th North American Caribou Workshop 2008, "Integrating Understanding Across Ecotypes" 3.-5. november 2008, Happy Valley, Labrador, NFLD, Canada.

Dietz R, Frank Rigét FF, Forchammer M, Sonne C, Aubail A, **Born EW**, Letcher RJ, McKinney M, Muir DCG, Bossi R, Aars J, Andersen M, Wiig Ø, Caurant F, Grandjean P. Contaminant linkages to climate parameters in polar bears (*Ursus maritimus*) from Greenland and Svalbard. Arctic Change 2008, Quebec City, Canada, Dec. 9th -12th 2008.

Dietz, R. Rigét, F. Sonne, C., Letcher, R., McKinney, M., Muir, D., Bossi, R., Vorkamp, K. and **Born E.W.** Temporal trends and bioaccumulation of selected contaminants in East Greenland ringed seals and polar bears. 5th World Congress of the Society of Environmental Toxicology and Chemistry, Sydney, Australia Aug. 3th -7th 2008.

Egevang, C. Status for grønlandske havfugle. Foredrag i forbindelse med Fangerseminar Nuuk, 19. - 21. februar.

Egevang, C. Foredrag "Havterne - kongen blandt langdistancetrækkere" Fagornitologisk møde, DMU-Kalø, 21. november.

Egevang, C. Foredrag "Kortlægning af fugletræk ved geo-locators", Ilimmarfik, Nuuk 29. november.

Garde, E. Populationsdynamik hos narhvalen-PhD projekt. Torsdagsforedrag, Pinnortitaleriffik. 10. april.

Garde, E. Populationsdynamik hos narhvalen (Monodon monoceros) - PhD projekt af Eva Garde. Oplæg til Arktisk Symposium, Københavns Universitet. Juni.

Garde, E. Interview til international tv-produktion (Belgien, Frankrig, Tyskland, Spanien) om enhjørning/narhval myten.

Gilliland, S.R., Robertson, G.J., Gilchrist, H.G., Descamps, S., Rockwell, R.F., Savard, J.L., Mosbech, A., **Merkel, F.R.** Foredrag: Applying demographic modelling techniques to support sea duck conservation: the continuing case of the Northern Common Eider. Third North American Sea Duck Conference, 10. - 14. November, Quebec City, Canada.

Heide-Jørgensen, M.P., Hvaltællinger og hundeslædevæddeløb. Foredrag, Fangerseminar, Nuuk, februar.

Heide-Jørgensen, M.P., Hvaler i Grønland. Foredrag. Det Grønlandske Hus, Ålborg, september 2008.

Heide-Jørgensen, M.P., Grønlandshvalen. Radioudsendelse, DR P1, Natursyn, 19. januar 2008, <http://www.dr.dk/P1/Natursyn/Udsendelser/2008/01/15140632.htm>

Heide-Jørgensen, M.P. og Laidre, K. Journalist Ivar Silis deltog i feltarbejdet og skrev "Grønlandshvalen genopstår som ressource". AG, torsdag d. 29. maj.

Hovgård, H. KNR radio udsendelse om udviklingen i torskebestandene ved Grønland, ca. 1. august.

Johansen, P., Nymand, J. og Rasmussen, L. Interview i forbindelse med SMV-Alcoa, i "Videnskabens Verden" sendt 13. januar kl. 17.00, KNR, Grønland.

Jørgensen, O.A. Radioudsendelse i KNR om hellefisk fredag d. 26. september.

Labansen, A. L. Status of the Kittiwake in Greenland. Foredrag, CAFF CBird møde. 8. februar.

Labansen, A. L. Besøg hos Biologi Tilvalg på GU i Aasiaat. Appat i Grønland. 2. december, Aasiaat.

Laidre, K. BBC Frozen Planet Film Team deltog i narhval mærkning, Qaanaaq. August.

Laidre, K. Radiointerview om narhvaler: Global animal migration series "World on the Move", BBC Natural History Unit for Radio, 4, september: <http://www.bbc.co.uk/radio4/worldonthemove/>

Laidre, K. Interview i forbindelse med artikel "Hvaler med satellitsendere". Jyllands Posten, søndag d. 31. august.

Laidre, K. National Public Radio (NPR) "Warming Waters Threaten 'Unicorns of the Sea'" by John Nielsen All Things Considered, May 11, 2008 <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=90359659>

Lyberth, B., foredrag 2008, seminar for GFLK observatører, måling af hellefisk og assessment, Nuuk, 8. januar.

Merkel, F.R., Egevang, C., Mosbech, A. Foredrag: Common Eider conservation issues and management initiatives in Greenland. Third North American Sea Duck Conference, Quebec City, Canada, 10. - 14. november.

Merkel, F.R., Mosbech, A., Gilchrist, H.G., Descamps, S. Foredrag: Recent population trends of Common Eiders breeding in Northwest Greenland as derived from a community-based monitoring program. Third North American Sea Duck Conference, Quebec City, Canada, 10. - 14. november.

Mikkelsen, D.M. 2008. KNR dokumentar af Thomas Grue & Ulrik Bang. Klimaforskning i Arktis. Daneborg, august 2008.

Mikkelsen, D.M. 2008. DR dokumentar af Troels Kløvedal. Samarbejde mellem flåden og forskning, monitoringsaktiviteter i klimaøjemed. August 2008, Daneborg.

Mortensen, J., TV, Ændringer i isforhold i de indre dele af Godthåbsfjord, NuukTV 12. September.

Mosbech, A., **Merkel, F.R.** Foredrag: Satellitsporing af ederfugl og kongeederfugl i Grønland. Symposium for danske fagornitologer. Kalø, DK, 21. November.

Mosbech, A., **Merkel, F.R.**, Sonne, C., Gilchrist, H.G. Foredrag: The migration patterns of Northern Common Eiders and King Eiders in the Eastern Canadian Arctic and West Greenland. Third North American Sea Duck Conference. Quebec City, Canada, 10. - 14. november.

Nyman, J. Kulturnatten Nuuk. Præsentation om BioBasis i Kobbefjord syd for Nuuk.

Nyman, J. Foredrag om BioBasis-Kobbefjord for journalistelever, Ilmarfik, Nuuk samt besøg i Kobbefjord 4. september.

Nyman, J. Interview om hvad man gør for at undersøge effekterne af klimaforandringer. Hot Spot Film, Dubai.

Rasmussen, L.M. Interview i Radio Syd: Mange unger hos hedehegen. Indslag i Radio Syds nyheder den 16. juli. <http://www.dr.dk/Regioner/Syd/Nyheder/Toender/2008/07/16/131814.htm>

Rasmussen, L.M. TVSyd. Fangst og mærkning af hedehege. Sendt i regionale nyheder 18. juli. http://www.tvsyd.dk/regionalt-nyhedsmagasinet-160?clip_id=40392

Retzel, A. Foredrag: Torskens biologi, Kulturnat, Nuuk, 19. januar.

Rysgaard, S. (2008) Pause i opvarmningen – en kommentar. Indslag om klimavariationer til Nuuk TV. 1. februar.

Rysgaard, S. (2008) Aktiviteter i Grønland under det internationale polarår. KNR, 13 Juni.

Rysgaard, S. (2008) Klimaforandringer i Grønland. Indslag i TV avisen (DR1, Danmark) 11. september.

Siegstad, H. Foredrag for GFLK observatører. Nuuk, 5. januar.

Siegstad, H. Orienteringsmøde for industrien vedr. rådgivning for fiskeresourcer. 3. juli.

Siegstad, H. Foredrag for Landstyret vedr. status for fiskebestande. 2. oktober.

Siegstad, H. Foredrag for KNAPK vedr. status for rejebestande. 16. oktober.

Siegstad, H. Orienteringsmøde for industrien vedr. rådgivning for rejeressourcer. 10. november.

Simon, M. and Ugarte, F. Killer whales in the world, the North Atlantic and Greenland. Foredrag, kulturnatten Nuuk. Sünksen, K. Foredrag: Resultater fra CEDER-projektet, "bifangst i rejefiskeriet". Foredrag for observatører og jagtbetjente. Nuuk, 8. januar.

Sünksen, K. Foredrag: Den grønlandske torsk. Foredrag for lærere på bygge og anlægsskolen i Sisimiut. Sisimiut, 5. februar.

Sünksen, K. Foredrag: Temperature effects on growth of Juvenile Greenland halibut (*Reinhardtius hippoglossoides*) in West Greenland waters. Foredrag ved 7th International Flatfish Symposium. Sesimbra, Portugal, 3. november.

Sünksen, K., O.A. Jørgensen, R. Nygaard, Radioudsendelse: "Videnskabens Verden". Radiointerview i KNR om Hellefiskens liv og levned. Nuuk, 28. september.

Ugarte, F. Hunting in Greenland. Foredrag, CAFF CBird møde. Nuuk, februar.

Ugarte, F. The Greenland Institute of Natural Resources. Foredrag, CAFF CBird møde og CAFF Board Meeting. Nuuk, februar.

Ugarte, F. Afdeling for Pattedyr og Fugle. Foredrag for journalistelever, Ilmarfik, Nuuk

Ugarte, F. Interview om isbjørne. KNR, Qanoroq. Forår.

Ugarte, F. Interview om rensdyr. KNR, Qanoroq. Efterår.

Skriftlig formidling

Born, E.W. 2008. Kalaallit Nunaata nanui qaqortut. Ilinnisiorffik/Grønlandske Undervisningsmidelforlag – Pinngortitaleriffik/Grønlands Naturinstitut: 128 pp.

Born, E.W. 2008. Grønlands hvide bjørne. Ilinnisiorffik – Pinngortitaleriffik/Grønlands Naturinstitut: 128 pp.

Born, E.W. 2008. The white bears of Greenland. Ilinnisiorffik – Pinngortitaleriffik/Grønlands Naturinstitut: 128 pp.

Boye, T. K., Simon, M. J., Madsen, P. T. 2008. Site Fidelity and Residence Time in Foraging Humpback Whales in Nuuk Fjord, West Greenland. Poster presented at: Dansk Havforskermøde 2008 and Conference of the European Cetacean Society 2008.

Christensen, P. B., Glud, R. N. og **Rysgaard, S.** (2008). Havisen i Arktisk spiller en vigtig rolle for det globale klima. Naturens verden 5:2-9.

Desportes, G., D. Pike, M. Acquarone, I. Golyak, J.F. Gosselin, T. Gunnlaugsson (5), S.D. Halldórsson, **M.P. Heide-Jørgensen**, J. Lawson, C. Lockyer, B. Mikkelsen, D. Ólafsdóttir, **M. Simon**, G. Víkingsson, **L. Witting**, V. Zabavnikov, N. Øien. 2008. From the Barents Sea to the St. Lawrence: a trans North Atlantic Sightings Survey T-NASS 2007.

Garde, E. Long term low genetic diversity in narwhals - insights from ancient DNA. Poster presented at the ISBA3 ancient DNA conference, York.

Garde, E. Undervisning, Ancient DNA course, okt/nov. Københavens Universitet.

Gilliland, S.G., Gilchrist, H.G., Bordage, D., Lepage, C., **Merkel, F.R.**, Mosbech, A., Letourneau, B., Savard, J.L. 2008. Poster: Winter distribution and abundance of Common Eiders in the Northwest Atlantic and Hudson Bay. Third North American Sea Duck Conference, 10. - 14. november, Quebec City, Canada.

Gillies, Y., Harding, A. Munck, M. **Egevang, C.** Bernlow, K. 2008 "Wildlife Guide to Northeast Greenland" Alaska pacific University/NANU Travel.

Mikkelsen, D.M. 2008. MarineBasic - marine monitoring in SW and NE Greenland. Informationsplakat på Grønlands Naturinstitut, Zackenberg Forskningsstation og Daneborg Forskningsstation.

Rasmussen L. M., Cuyler, C. & Nymand, J. Spatial distribution of caribou harvest in West Greenland. Poster presentation at: 1) the 12th North American Caribou Workshop 2008, "Integrating Understanding Across Ecotypes", 3th -5th November 2008, Happy Valley, Labrador, NFLD, Canada. And 2) the 12th North American Caribou Workshop 2008, "Integrating Understanding Across Ecotypes", 3th -5th November 2008, Happy Valley, Labrador, NFLD, Canada. Poster presentation at the 5th CARMA (CircumArctic Rangifer Monitoring & Assessment). Circumpolar monitoring of Rangifer populations, 2th -4th December 2008, Vancouver, British Columbia, Canada.

Rosing-Asvid A. Er der blevet flere isbjørne? Kronik i Sermitsiak. 7. marts.

Rysgaard, S. (2008) Pause i opvarmningen – en kommentar. Artikel til Sermitsiak 25. januar.

Rysgaard, S. (2008) Kommentar til "Den klimatiske udfordring". Artikel til Sermitsiak 2. februar.

Simon, M. 2008. Sounds of whales and their food, baleen whale movements, foraging behaviour and ecology in an Arctic habitat. Part-A report of a PhD study. University of Aarhus.

Simon, M., Madsen, P.T. and Stafford, K. M. 2008. Calling in the Cold: Bioacoustic Niches of Baleen Whales in Arctic Habitats. Acoustic Communication by Animals. Oregon State University, USA. 12th-15th August.

Thorup, K., **Rasmussen, L.M., Heldbjerg, H., Madsen, J.J.,** 2008: Hedehøge - under skærpet overvågning. Fugle og Natur. 04-08. s 10-13.

Tønneson, K. Nielsen T. G. and **Arendt, K.,** 2008, Feeding of carnivorous zooplankton in West Greenland waters. Poster ASLO.

Andre aktiviteter

Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, Departementet for Infrastruktur og Miljø, **Pinnqortitaleriffik**. KNAPK, TPAK, TIMMIAQ, AVATAQ. August 2008. Fuglearbejdsgruppens anbefalinger til landsstyret angående mulig revidering af gældende fuglebekendtgørelse. Grønlands Hjemmestyre. Departementet for Fiskeri, Fangst & Landbrug. 31. sider.

Labansen, A. L. Deltagelse i Uddannelsesdagene på GU i Nuuk og Aasiat og HTX skolen i Sisimiut. 25. november – 3. december.

Merkel, F.R., Arctic Biodiversity Assessment Steering Committee member.

Merkel, F.R., Conservation of Arctic Flora and Fauna (CAFF), videnskabelig rådgiver vedr. det grønlandske formandskab.

Mikkelsen, D.M. & Rysgaard, S. 2008. Tekst og billeder til NETice og NuukBasis hjemmesider.

Rasmussen, L.M. Notat af 21. maj 2008 vedr. § 8 i Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 5 af 29. februar 2008 om beskyttelse af fugle. 4 s.

Rosing-Asvid, A. Status notat om Spættet sæl: om behov for fredning. Notat til Hjemmestyre.

Rysgaard, S. (2008) Two hours talk about "Greenlandic waters – a hot topic" to 25 journalists from Danish media. Education of journalists about climate change. Kangerlussuaq 18. august.

Siegstad, H. Medlem af KVUG (Kommissionen for videnskabelige undersøgelser i Grønland) Udpeget som medlem af det udvalg der uddeler KIIP midler (2 møder). Deltager løbende som tilforordnet i Fiskerirådsmøder (5-10 møder per år).

Sünksen, K., Undervisning af Natur og teknik holdet på HTX i Sisimiut. "Torskens biologi og prøvetagning af torsk". Sisimiut 4. og 6. februar.

Sünksen, K., Ekstern vejleder for speciale-studerende, Mette Rasmussens biologiske speciale: "A 22 year growth chronology based on the growth of Cod (*Gadus morhua*) from Nuuk fjord, Western Greenland."

Ugarte, F. Deltager i arbejdsgruppen om fangerseminar. Tovholder: Departement for Fiskeri, Fangst og Landbrug.

Ugarte, F. og Labansen, A. L. Medlemmer på vegne af Grønland og Danmark i Circumpolar Biodiversity Monitoring Program CBMP, Marine Experts Group